

TREBALL DE FI DE GRAU

GRAU EN ARQUITECTURA TÈCNICA

ANÀLISI HISTÒRIC-CONSTRUCTIU I ALÇAMENT DEL CASTELL DE SANTA ANNA

JAUME FUSTER MONZÓ

TUTORA ACADÈMICA: MARÍA LUISA NAVARRO GARCÍA

COTUTOR ACADÈMIC: JOSÉ MIGUEL MOLINES CANO

COTUTOR ACADÈMIC (AJUNTAMENT): JUAN RAMÓN PORTA SANCHO

VALÈNCIA, FEBRER 2017

**UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA**

**ESCUELA TÉCNICA SUPERIOR
INGENIERÍA DE
EDIFICACIÓN**

RESUM

El Castell de Santa Anna es troba a la localitat d'Oliva, a la comarca de La Safor, província de València, i fou construït al segle XVI. Aquest fet li dona la seua particular forma, ja que es tracta d'una fortificació renaixentista, molt poc comú en la Comunitat Valenciana. I per aquest motiu és de gran importància històrica per a Oliva.

En primer lloc, es recopila la informació disponible, tant en paper com digital, i es realitza un estudi per situar el castell en el seu context urbà i històric. Així com un xicotet estudi de la normativa que l'afecta.

Posteriorment, es realitza un alçament gràfic del castell mitjançant treball de camp i diverses eines informàtiques.

Una vegada finalitzat l'alçament, es comprova l'estat de l'edifici i es localitzen les lesions per les que es veu afectat i els possibles motius que les provoquen, per a un estudi patològic.

Per finalitzar, s'elabora una proposta d'intervenció per a poder conservar aquesta fortificació d'una forma adequada.

RESUMEN

El Castillo de Santa Anna se encuentra en la localidad de Oliva, en la comarca de La Safor, provincia de Valencia, y fue construido en el siglo XVI. Este hecho le da su particular forma, ya que se trata de una fortificación renacentista, muy poco común en la Comunidad Valenciana. Y por este motivo es de gran importancia histórica para Oliva.

En primer lugar, se recopila la información disponible, tanto en papel como digital, y se realiza un estudio para situar el Castillo en su contexto urbano y histórico. Así como un pequeño estudio de la normativa que lo afecta.

Posteriormente, se realiza un levantamiento gráfico del castillo mediante trabajo de campo y diversas herramientas informáticas.

Una vez finalizado el levantamiento, se comprueba el estado del edificio y se localizan las lesiones por las que se ve afectado y los posibles motivos que las provocan, para un estudio patológico.

Para finalizar, se elabora una propuesta de intervención para poder conservar esta fortificación de una forma adecuada.

ABSTRACT

The Santa Anna's Castle is located in the town of Oliva, in the region of La Safor, Valencia, and was built in the XVI century. This fact gives it a particular way because it is a renaissance fortification, very rare in ComunitatValenciana. And for this reason it has a great historic importance in Oliva.

Firstly, the available information, in paper and digital, is collected, and a study was done to put the castle in its urban and historical context. Also, a small study of the legislation what affects it.

Then, a graphic survey of the castle is done by fieldwork and various computer tools.

After the graphic survey, the state of the Building is checked. Also, the injuries that affected it and possible reasons that cause them are located for a pathological study.

Finally, a proposal for intervention in order to preserve this fortification in a suitable form was made.

PARAULES CLAU

Castell – Santa – Anna – Anàlisi – Patrimoni – Patologia

PALABRAS CLAVE

Castillo – Santa – Anna – Análisis – Patrimonio – Patología

KEY WORDS

Castle – Santa – Anna – Analysis – Heritage – Pathology

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	07	8. PROPOSTA D'INTERVENCIÓ	67
1.1. Justificació	09	9. CONCLUSIONS	71
1.2. Objectius	09	10. BIBLIOGRAFIA	75
1.3. Metodologia	09	11. REFERÈNCIES D'IMATGES	79
1.3.1. Recopilació d'informació	09		
1.3.2. Alçament gràfic	09		
1.3.3. Estudi patològic	10		
2. ANTECEDENTS URBANÍSTICS	11		
2.1. Localització	13		
2.2. Emplaçament	13		
2.3. Context Històric	14		
2.3.1. La ciutat	14		
2.3.2. La Vila	14		
2.3.3. El Raval	15		
2.3.4. El Castell	15		
2.3.5. L'Ermita de Santa Anna	16		
3. CRONOLOGIA	17		
4. ALÇAMENT GRÀFIC	21		
5. ANÀLISI COMPOSITIU	35		
5.1. Elements exteriors	37		
5.2. Elements interiors	37		
5.3. Localització troneres i espitlleres	38		
6. ANÀLISI CONSTRUCTIU	39		
6.1. Fonaments castell	41		
6.2. Estructura castell	41		
6.3. Fonaments ermita	42		
6.4. Estructura ermita	42		
7. ESTUDI PATOLÒGIC	43		
7.1. Mapejats	47		
7.2. Fitxes lesions	57		

INTRODUCCIÓ

JUSTIFICACIÓ

Personalment dins de tots els aspectes que contempla la meua titulació, la restauració és al que m'agradaria dedicar-me algun dia. Per aquest motiu quan va eixir el llistat de propostes de treball de fi de grau, la meua mirada es va dirigir cap als projectes d'aquesta temàtica. En concret, em va fer il·lusió veure que entre ells estava el Castell de Santa Anna d'Oliva, que havia vist des de la meua infància, però mai havia anat. He aprofitat aquesta oportunitat per conèixer millor aquesta fortificació i la història que l'envolta.

OBJECTIUS

Un dels principals objectius d'aquest treball, és realitzar un anàlisi històric-constructiu per poder realitzar posteriorment un estudi patològic i una proposta d'intervenció. Que per a portar a terme, s'ha de realitzar diverses tasques:

- Recopilar informació de la fortificació mitjançant mitjans digitals, de paper i consultes amb l'arqueòleg municipal.
- Realitzar la planimetria del castell amb l'ajuda d'eines informàtiques.
- Analitzar els elements exteriors i interiors que el componen.
- Fer un estudi patològic analitzant el seu estat actual, observar les lesions i les possibles causes.
- Realitzar diverses propostes d'intervenció de les lesions observades.
- Analitzar el contingut del treball per a concloure els resultats d'aquest i possibles estudis més extensos, així com intervencions futures.

METODOLOGIA

A continuació s'explicaran els passos duts a terme per aconseguir els objectius anteriors.

RECOPIACIÓ D'INFORMACIÓ

Per començar, s'ha realitzat una recerca d'informació històrica relacionada amb el municipi d'Oliva i el Castell de Santa Anna. Per a aquesta tasca ha sigut de gran ajuda la informació proporcionada per l'arqueòleg municipal així com la bibliografia recomanada pel mateix. Ja que a causa d'un incendi a la Guerra Civil Espanyola, es va perdre una important quantitat d'informació, i no hi ha quasi fonts contrastades relacionades amb el castell.

Al mateix temps, s'ha estudiat la normativa que afecta al castell. Segons s'ha observat el Catàleg de Béns i Espais Protegits d'Oliva, on apareix el castell com un Bé d'Interés Cultural (BIC), que és el grau màxim de protecció d'aquests bens mobles. Així que sols es permeten obres de restauració i de conservació íntegra

ALÇAMENT GRÀFIC

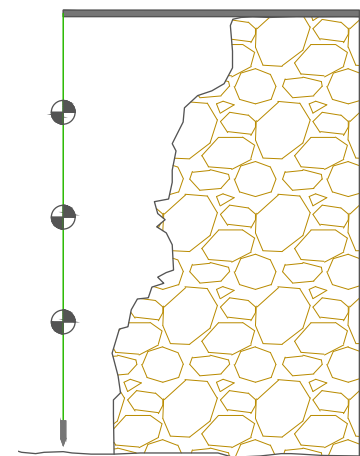
Per a realitzar la planimetria del castell, en primer lloc, s'ha obtingut informació del departament de topografia d'Oliva, on s'ha proporcionat ortofotos, és a dir, fotografies aèries de gran resolució, realitzades amb una avioneta, on tots els elements estan representats a la mateixa escala, lliure de deformacions, representant una projecció ortogonal, amb un possible error d'uns 20 cm, així com un alçament planimètric i altimètric realitzat al 2002 a una escala de 1:500 i amb un possible error d'uns 5 cm. També s'ha realitzat un croquis per a comprovar les dimensions obtingudes amb l'alçament planimètric, però a causa de la quantitat de vegetació, així com l'orografia, les mesures no eren del tot fiables. Per aquest motiu, s'ha pres com a guia l'alçament planimètric per realitzar el plànol aeri del castell, així com el plànol de situació.

Els alçats dels murs del castell s'han realitzat mitjançant rectificació fotogramètrica. Però a causa del talús que presenten, ha estat molt complicat realitzar aquests alçats, ja que el programa informàtic Asrix, que s'ha utilitzat, necessita que les mesures, tant horitzontals com verticals, es troben al mateix pla.

Per aquest motiu, s'ha optat per obtenir les mesures mitjançant unes dianes, col·locades en unes cordes, on a l'extrem inferior d'aquestes, s'ha lligat una plomada, per tensar-les. I l'extrem superior, s'ha lligat a un pal metàl·lic, que recolzat a la part superior del mur, evita el talús i facilita que totes les dianes es localitzen a un mateix pla. Obtenint les mesures horitzontals de pal a pal amb una cinta mètrica, i ja coneixent les mesures verticals, mesurades una vegada les dianes estaven fixades a les cordes i abans de fer-les descendir per el mur.

Imatge 2. Elements utilitzats en el mesurament.

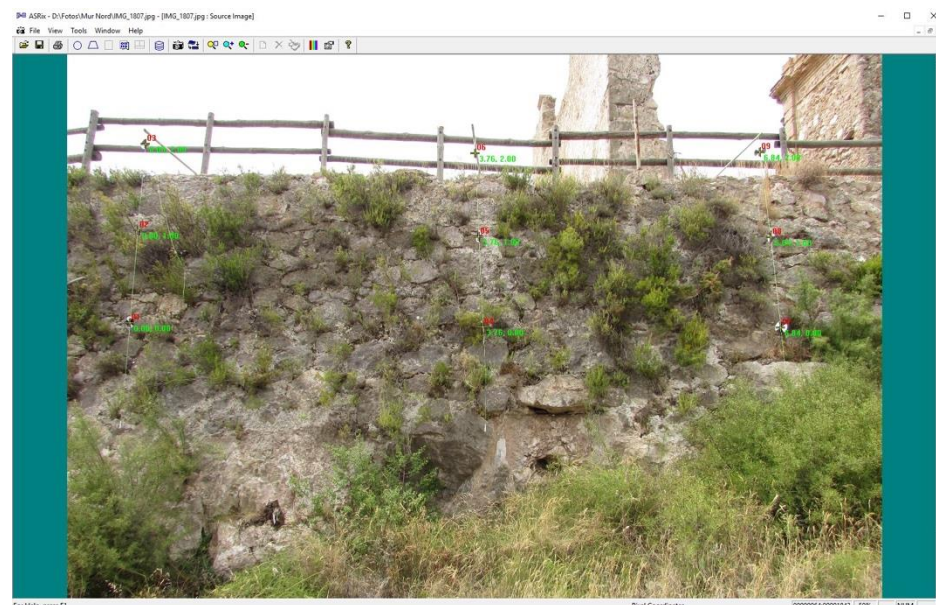
Imatge 1. Perfil de la metodologia utilitzada per mesurar.

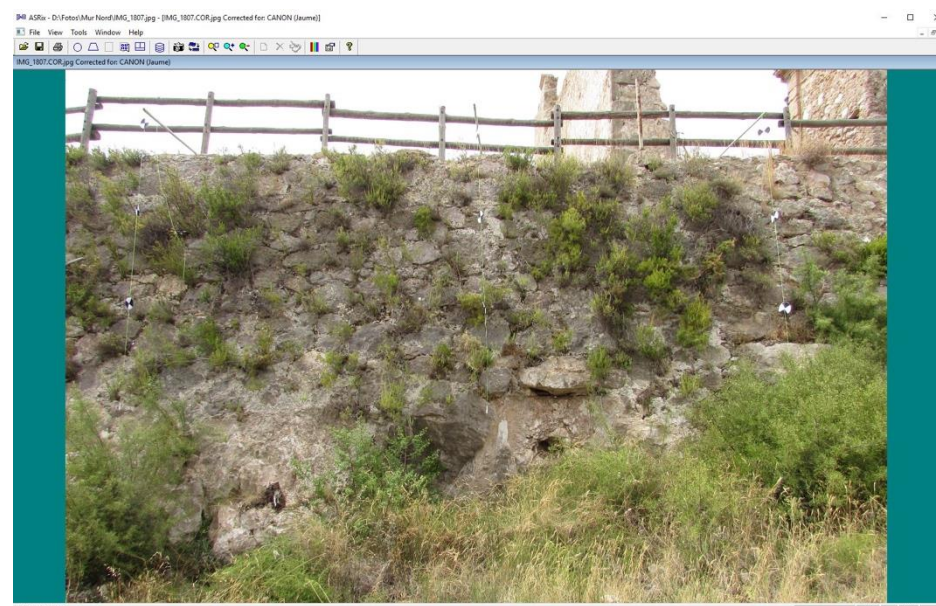
Imatge 3. Metodologia per a l'obtenció de les mesures del mur nord del castell.

Aquesta metodologia no és la idònia, ja que el error resultant al realitzar els plànols pot ser prou significatiu. La millor opció per d'obtenir aquestes mesures, seria mitjançant un làser i amb dron. Però per motius econòmics i acadèmics, s'ha optat per obtenir-les d'aquesta manera. Un altre problema ha sigut la grandària de la fortificació i la seua ubicació, perquè per aquest motiu, no es podien fotografiar els murs amb una sola captura, així que l'única possibilitat ha estat realitzar cada mur per parts, i intentant sobreposar un 50% cada fotografia amb l'anterior, per així després corregir-les i ajuntar-les per obtenir el conjunt total de cada mur i de les torres.

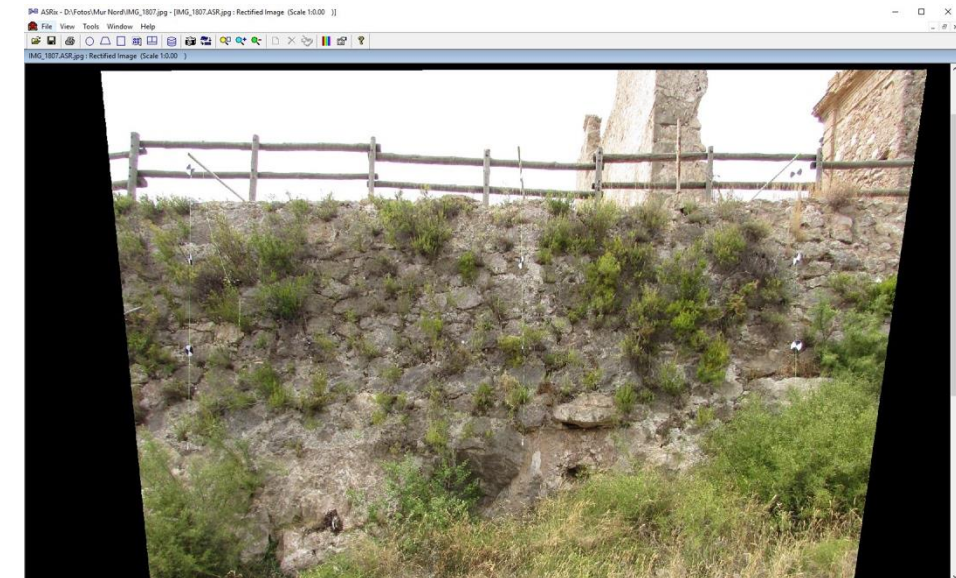
Una vegada s'han obtingudes totes les mesures, i utilitzant l'eina informàtica Asrix, s'han corregit les possibles deformacions i rectificat totes les fotografies, mitjançant la col·locació de punts de coordenades en les dianes que apareixen a la fotografia, ja que coneixem les mesures, i prenent un origen 0,0.

Imatge 4. Punts de coordenades en el programa Asrix.

Imatge 5. Fotografia corregida.

Imatge 6.. Fotografia rectificada.

Una vegada rectificades i superposades per obtenir la totalitat del mur, la imatge resultant s'ha bolcat a l'Autocad i dibuixant sobre aquestes, es pot obtenir el plànol definitiu de cada mur.

ESTUDI PATOLÒGIC

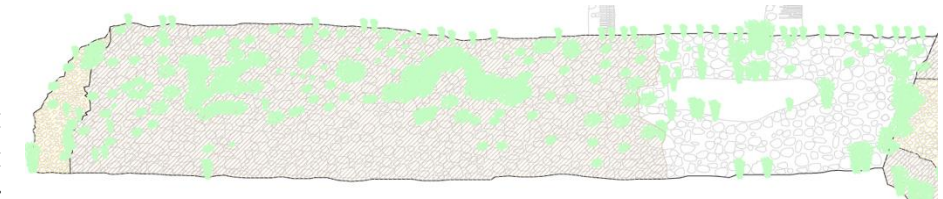
Per a poder realitzar una futura intervenció per a restaurar aquesta fortificació, es necessària la realització d'un estudi patològic del mateix per identificar les seues lesions i els motius d'aquests, així com la seua intervenció per resoldre'ls.

Per a aquest estudi, s'ha utilitzat la norma *UNE 41805:2009 IN Diagnóstico de edificios*.

Imatge 7. Fotografies muntades del mur sud.

Mitjançant el plànols realitzats en l'alçament gràfic i les fotografies obtingudes, així com l'anàlisi de camp en la fortificació, amb el programa Autocad, s'han ubicat i dibuixat les lesions observades, atorgant a cada lesió un color distint per a una fàcil identificació, realitzant així els mapejats del castell.

Imatge 8. Mapejat en Autocad del mur sud.

Amb aquest mapejats, s'han elaborat unes fitxes on indiquem la lesió d'estudi, la seua ubicació, una descripció de la mateixa, així com les causes i les propostes d'intervenció convenients.

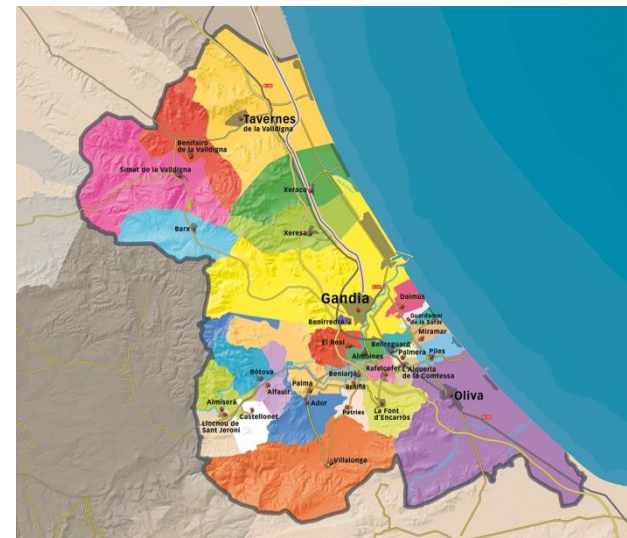
ANTECEDENTS URBANÍSTICS

LOCALITZACIÓ DE L'EDIFICI

El Castell de Santa Anna es troba al municipi d'Oliva, en la comarca de la Safor, al sud-est de la província de València. La comarca de la Safor compren una superfície de 429,6 Km², dels quals 59,93 Km² pertanyen al terme municipal d'Oliva, sent el segon municipi amb més superfície de la comarca.

Imatge 9. Mapa Comunitat Valenciana

Imatge 10. Mapa Comarca La Safor.

Imatge 11. Mapa Municipi Oliva

Oliva es localitza en un relleu creixent i progressiu d'uns 8,30 Km de longitud i altitud que va dels 0 m fins als 400 m sobre el nivell del mar en la serra de Gallinera. En aquest relleu es poden diferenciar dos zones: la franja de la costa situada a l'Est i al Sud, i la franja de muntanya que circumda el terme que va de Nord a Sud per l'Oest.

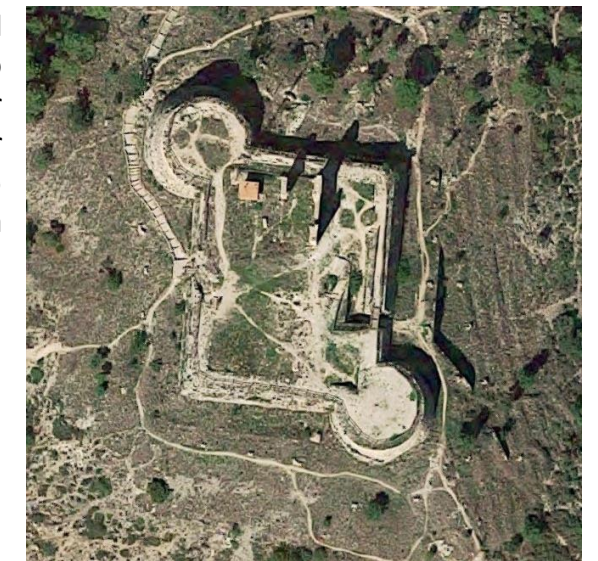
EMPLAÇAMENT

El Castell objecte d'aquest treball es localitza al cim del promontori calcari de la Muntanyeta de Santa Anna. Des del nucli urbà d'Oliva, es pot accedir a peu des del C/ Antonio Maura per la Senda del Calvari. O també des del C/ Sant Ramón o des del C/ Juan Ramón Jiménez.

Imatge 12. Emplaçament del Castell de Santa Anna a la ciutat d'Oliva.

Aquest emplaçament atén a la necessitat de la defensa del litoral, així com la creació d'una guàrdia, amb la missió d'avisar front a l'atac dels turcs i bàrbars que arribaven per mar i desembarcaven en les costes per envair-les, arrasar els cultius i saquejar els pobles. També compleix la funció de control de bona part del Raval o moreria, que no estava cercada, i la població mora era molt més nombrosa que la cristiana.

Imatge 13. Vista Aèria Castell de Santa Anna

CONTEXT HISTÒRIC

En l'actualitat existeixen molt pocs estudis que profunditzen l'evolució històrica i urbana d'Oliva, i que plantegen un rigor profund d'informació i contingut. S'han realitzat diversos estudis, un dels principals es redacta baix el títol "*Estudis Previs del Nucli Vell d'Oliva*", encomanat per la conselleria de Cultura a principi dels anys 90 del segle passat, i escrit per Vicent Soriano, Josep A. Gisbert i Marian Llevant. I gràcies a dades puntuals que s'han trobat i sobretot amb les excavacions i troballes arqueològiques, s'ha anat constituint el cos del coneixement que actualment se disposa d'aquesta ciutat. Ressenyar també la falta de documentació gràfica que existeix, a nivell de imatges i plànols, és a dir, de planimetries. Que és una de les parts importants d'aquest treball.

Un dels principals motius d'aquesta manca de informació va ser a causa d'un incendi ocasionat en la Guerra Civil Espanyola, que van destruir gran part de la documentació dels Arxius Municipals.

Actualment, existeixen Arxius Històrics sobre la ciutat d'Oliva, a l'Arxiu Històric Nacional, conservats a Toledo, es tracta d'un fons extens i abundant que seria necessari localitzar i identificar per poder complementar el coneixement de la història d'Oliva. Així com realitzar diverses excavacions arqueològiques per contrastar i ampliar aquest coneixements. Sent el Castell un d'aquests punts importants en el qual realitzar una excavació.

Imatge 14. Fotografia del Castell de Santa Anna al 1960.

Per situar al Castell de Santa Anna en el seu context històric, cal parlar de la Vila i el Raval en el període que compren del segle XV al XVII.

LA CIUTAT

El període islàmic de la ciutat, finalitza cap a mitjans del segle XIII, en la campanya de Reconquesta de Jaume I. La seva arribada a la Safor fou entre l'any 1239 i 1241, amb la conquesta de tots els castells de la comarca, destacant els principals, el del Rebollet prop d'Oliva i el Bairen a Gandia.

A la Safor, se focalitzen dos nuclis importants En Oliva i Gandia. El primer pel que respecta al castell del Rebollet que tenia la jurisdicció sobre Oliva, fou donat pel Rei, a Carròs, l'any 1240, un guerrer que lluità amb el monarca i que rebé altres castells com a reconeixement dels serveis prestats. D'aquesta saga familiar cal destacar a Francesc Carròs i Cruïlles, que fou almirall de la Corona. La darrera Carròs era casada amb Berenguer de Vilaragut, que donarà pas a la dinastia de Centelles i Riu-Sech.

Cap a finals del segle XIV, els Centelles passen a ser els nous senyors d'Oliva i són considerats el model de la noblesa valenciana. D'origen català, participen activament en la reconquesta de València i Mallorca. Al servei de la Corona Aragonesa, destaquen per la seua activitat militar, i adquireixen possessions a Sicília i Sardenya. També hi participen en tots els revolts al Regne, i n'ixen sempre del costat guanyador. Aleshores, són capaços de passar de cavallers guerrers endeutats, a nobles guerrers terratinents i rics.

Els Centelles són precursors en el cultiu del sucre, que els va produir una gran riquesa i arribar a ser la segona fortuna del Regne de València, per darrera de la Corona. El contacte amb Itàlia els permet avançar-se als canvis que comporta el Renaixement des del punt de vista ideològic, afectant a una nova visió del món i de la vida. Sent els introductors del Reneixement al Renge, i que afectarà a l'estil de construcció del Castell de Santa Anna com veurem posteriorment¹.

LA VILA

En relació al nucli urbà, i com citen Gisbert, J.A., Solano, M., Soriano, V (1994) en els *Estudis Previs del Nucli Vell d'Oliva*:

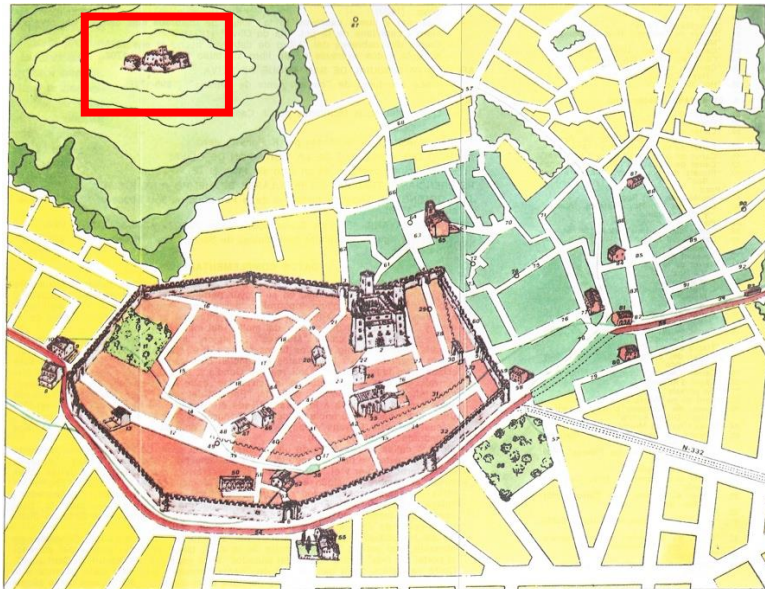
Un dels primers canvis sens dubte, seria la transformació de la mesquita en temple cristià, però el canvi esdevindria a finals d'aquest segle o principis del XIV en que s'expulsà de les viles als moros, obligant-los a viure als ravals. En aquest moment començaria la consolidació del Raval per tota aquesta població que, en cas d'Oliva, era molt més nombrosa que la corresponent als cristians. És de suposar que amb la construcció del seu barri, els tagarins també construirien una mesquita, encara que totes les referències bibliogràfiques parlen d'aquesta construcció al segle XV.

Imatge 15. Torre Comare de l'antic Palau de Centelles.

1. "*Estudis previs del nucli vell d'Oliva*". Gisbert, J.A., Solano, M., Soriano, V (Oliva, 1994).

La Vila cristiana està situada a la falda de la muntanya de Santa Anna, i que cap al segle XV, quedarà consolidada i defensada per una muralla. Cap a la meitat del segle XVI, gràcies a les riqueses que els proporciona el cultiu de sucre, els Comtes d'Oliva eixamplaran el perímetre de la muralla cap al nord-est per seguir construint.

Imatge 16. Oliva a principis del segle XVII.

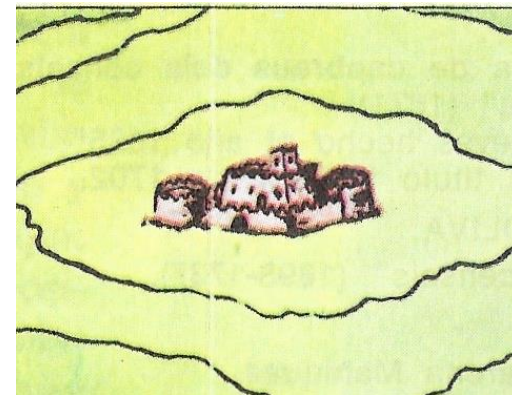
A l'interior d'aquesta vila podem trobar el Palau Comtal dels Centelles, sent un antic casot fortificat convertit en Palau Comtal, un dels millors exemples del Renaixement Valencià. L'Església de Santa Maria, així com les residències de la gent més distingida. També consta l'existència d'un trapig de sucre i també un enginy, del que encara hi ha restes. També a mitjans del segle XV es construí sobre una antiga casa de camp, anomenada del Pi, un convent de franciscans, que s'enderrocà al segle següent a causa d'un terratrèmol².

EL RAVAL

Situat a les afores de la muralla de la Vila cristiana, als costats nord i nord-est d'aquesta amb carrers torts i costeruts. Ací acaba vivint la població musulmana, formada per els expulsats per l'Ordre Reial de 1290 que obliga a aquests a concentrar-se fora de les viles emmurallades, per qüestions de seguretat i control, i d'altres procedents de poblats propers³.

A l'interior, l'església de Sant Roc, constituïa, la mesquita al voltant de la qual gira el nucli, distribuint la resta de institucions civils pels carrers tortuosos i irregulars, i gràcies a aquests, el Raval se podia administrar i per tant funcionava de manera autònoma.

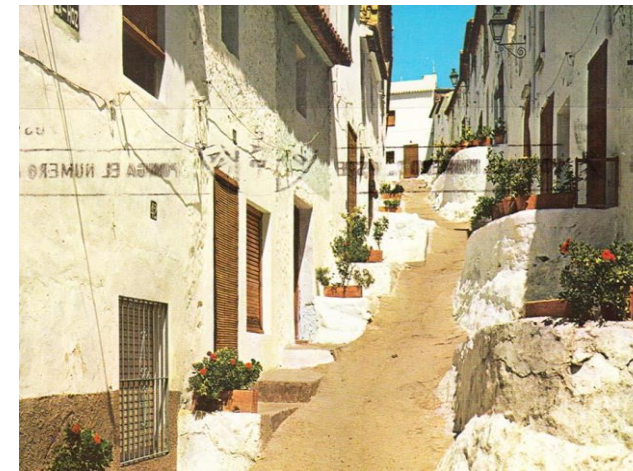
Durant el segle XVI, hi ha canvis importants, principalment a causa d'un Decret Reial al 1525, de Carles I, en el qual devien de convertir-se al cristianisme, passant a ser cristians nous o moriscs, o abandonar el territori cristià. Un any després es purifica la mesquita i es converteix en temple cristià⁴.

Imatge 17. Castell i Ermita de Santa Anna.

Imatge 18. Enginy o fàbrica de sucre d'Oliva.

Imatge 19. Carrer en el Raval.

Així i tot, la població al Raval continua augmentant durant aquest segle, sobretot cap a l'any 1598, on un terratrèmol destrueix el Castell del Rebollet i part del poblat, i causa que els seus habitants es traslladen a viure a Oliva, principalment al Raval.

I ja a principis del segle XVII, al 1609, el Consell de l'Estat aprova la expulsió dels moriscs del Regne de València, ocasionant un descens considerable de la població i una gran crisi agrícola, influenciada també per la competència del sucre americà. D'aquesta manera el Raval queda quasi deshabitat i fins quasi mitjans del segle següent Oliva no tornarà a gaudir d'una població semblant⁵.

EL CASTELL

En relació al castell de Santa Anna, hi ha molt poca informació oficial, una de les principals causes es per l'incendi ocasionat a Oliva en la Guerra Civil Espanyola com s'ha anomenat anteriorment. La poca informació existent i coneguda està distribuïda per un parell de llibres i en un article escrit per l'arqueòleg Josep A. Gisbert Santonja al *Llibre de Festes del Rebollet*.

Aquest castell, pertany al segon quart del segle XVI, a l'època del prerenacimiento pel que fa a l'arquitectura militar, amb un disseny poc convencional en relació a les fortificacions.

La construcció del castell de Santa Anna va ser impulsada pel comte Francesc de Centelles a partir del 1543 o 1544, amb ocasió de l'ofensiva otomana contra l'imperi de Carles V, per protegir la seua capital. Per aquesta raó, també va començar a construir una altra fortificació a Murla, frontera del Comtat d'Oliva.

Imatge 20. Vista Aèria Castell de Santa Anna.

2. "Documentos y datos para la historia de la Ciudad de Oliva". Juan Blay Navarro (València, 1960)
3. "De la historia de Oliva y Rebollet". José Camarena Mahiques (València, 1988)
4. "Estudis previs del nucli vell d'Oliva". Gisbert, J.A., Solano, M., Soriano, V (Oliva, 1994).
5. "Estudis previs del nucli vell d'Oliva". Gisbert, J.A., Solano, M., Soriano, V (Oliva, 1994).

A causa del inici d'aquestes fortificacions, al març de 1544 Francesc de Centelles va declinar l'assistència al Parlament que havia convocat el virrei a Alzira al·legant que, en la seua absència, segons una carta del compte: *"Pararían las obras de las nuevas fortalezas que se hazen en esta villa y en la de Murla, las quales son muy importantes para dicha Seguridad y deffensión"* (Francesc de Centelles, 1544)⁶.

En 1546 se creu que les obres de la fortalesa poden estar finalitzades, ja que el comte va manar realitzar una inscripció commemorativa, escrita en llatí, avui perduda, que provenia del Palau⁷.

Imatge 21. Castell-Església de Miquel Àngel de Murla.

Al 1563, Giovanni Baptista Antonelli, realitza un informe per al rei Felip II, on analitza un sistema de defensa del litoral fonamentat en companyies mòbils de cavalleria, supervisat i pagat per les Corts Valencianes. En aquest informe recomana la fortificació d'Oliva i Gandia.

En 1575, Vespasià Gonzaga realitza un altre informe on apareix el Castell de Santa Anna en aquesta cita:

Oliva es lugar mal cercado con cubillos antigues. Y tiene moreria no cercada. Dentro ay gente de lustre y un Castillo en el lugar, que es mas casa llana. En lo alto sobre un montecillo tiene otro Castillo de poca substancia aunque de muro grueso y nuevo es la manera de tabla cuadrada con dos cubos redondos en las dos esquinas. Tiene poca agua dentro, y aunque procuraron de tenir pozo no llegaron donde era necesario, cosa es de poco fundamento, tiene algunas piezas de metal buenas del propio señor y una media culebrina que ano estar sentida era muy gentil pieza y bien labrada; està un tercio de llengua de la mar⁸.

Deu anys després d'aquest informe, al 1585, se conserva un important manuscrit que detalla alguns aspectes inèdits i de gran interès de l'origen i situació del castell de Santa Anna:

- En relació a la dotació d'armes, el castell disposava de set peces: mitja culebrina, dos sacres, dos mitjos sacres i dos morters, així com 500 peces de ferro i 30 pedres per a morterets.
- El castell es fa edificar on anteriorment estava l'Ermida de Santa Anna, anterior a la meitat del segle XVI.
- El castell està inacabat. Al cub nord-oest li falten les voltes i el parapet, però el sud-est, si que està conclòs

Al llarg del segle XVII, el castell encara romandrà actiu i realitzarà funcions defensives de la costa⁹.

L'ERMITA DE SANTA ANNA

Hi ha que parlar de l'ermita ja hi ha una corrent popular errònia que creu que totes les restes que romanen al castell són pròpies d'aquest. I encara que avui es tracten com un conjunt de restes, no pertanyen a la mateixa època ni tipologia.

Com s'ha explicat anteriorment, el castell es va edificar al cim de la muntanya on anteriorment hi havia l'Ermida de Santa Anna, i aproximadament, l'any 1747, es creu que fou el moment de la reedificació d'aquesta Ermida a l'interior i sobre aquesta fortificació, arruïnada anys després, però de la qual encara es conserven un mur perimetral, amb part del arrencament de les voltes de coberta i una part d'un altre mur perimetral¹⁰.

Imatge 22. Restes de l'Ermida de Santa Anna.

6. *"La guerra i els cavallers. Els Centelles, el Comtat d'Oliva i la defensa del Regne de València"*. Juan Francisco Pardo Molero (Gandia, 2011).
7. *"El Castell de Santa Anna i l'Arquitectura Renaixent del Comte d'Oliva"*. Llibre de festes Rebollet. Gisbert, J.A. (Oliva, 1994).
8. *"El Castell de Santa Anna i l'Arquitectura Renaixent del Comte d'Oliva"*. Llibre de festes Rebollet. Gisbert, J.A. (Oliva, 1994).
9. *"El Castell de Santa Anna i l'Arquitectura Renaixent del Comte d'Oliva"*. Llibre de festes Rebollet. Gisbert, J.A. (Oliva, 1994).
10. *"El Castell de Santa Anna i l'Arquitectura Renaixent del Comte d'Oliva"*. Llibre de festes Rebollet. Gisbert, J.A. (Oliva, 1994).

CRONOLOGIA

A continuació s'ha recopilat la informació més significant, així com la normativa de aplicació per al castell i s'ha realitzat una breu cronologia del castell.

1543 o 1544. El comte Francesc de Centelles inicia la construcció del Castell de Santa Anna.

1563. Giovanni Baptista Antonelli, realitza un informe per al rei Felip II, on recomana la fortificació d'oliva per la defensa del litoral.

1575. Vespasià Gonzaga, realitza un altre informe on nombra la fortificació d'Oliva, però descriu el castell com una fortificació amb poca substància.

1585. Es troba un document manuscrit que detalla alguns aspectes inèdits i de gran interès de l'origen i situació del castell.

1747. Es reedifica l'Ermita de Santa Anna.

1982. Segons les ordenances vigents al Pla General de Ordenació Urbanística, per primera vegada, s'estableix el castell en el catàleg d'edificis amb protecció de nivell singular, es ha dir, es considera necessari protegir la totalitat de la fortificació, preservant totes les seues característiques arquitectòniques, així com protegir la totalitat de la parcel·la que ocupa.

Sols es podran realitzar Obres de conservació, consolidació y rehabilitació.

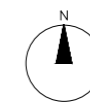
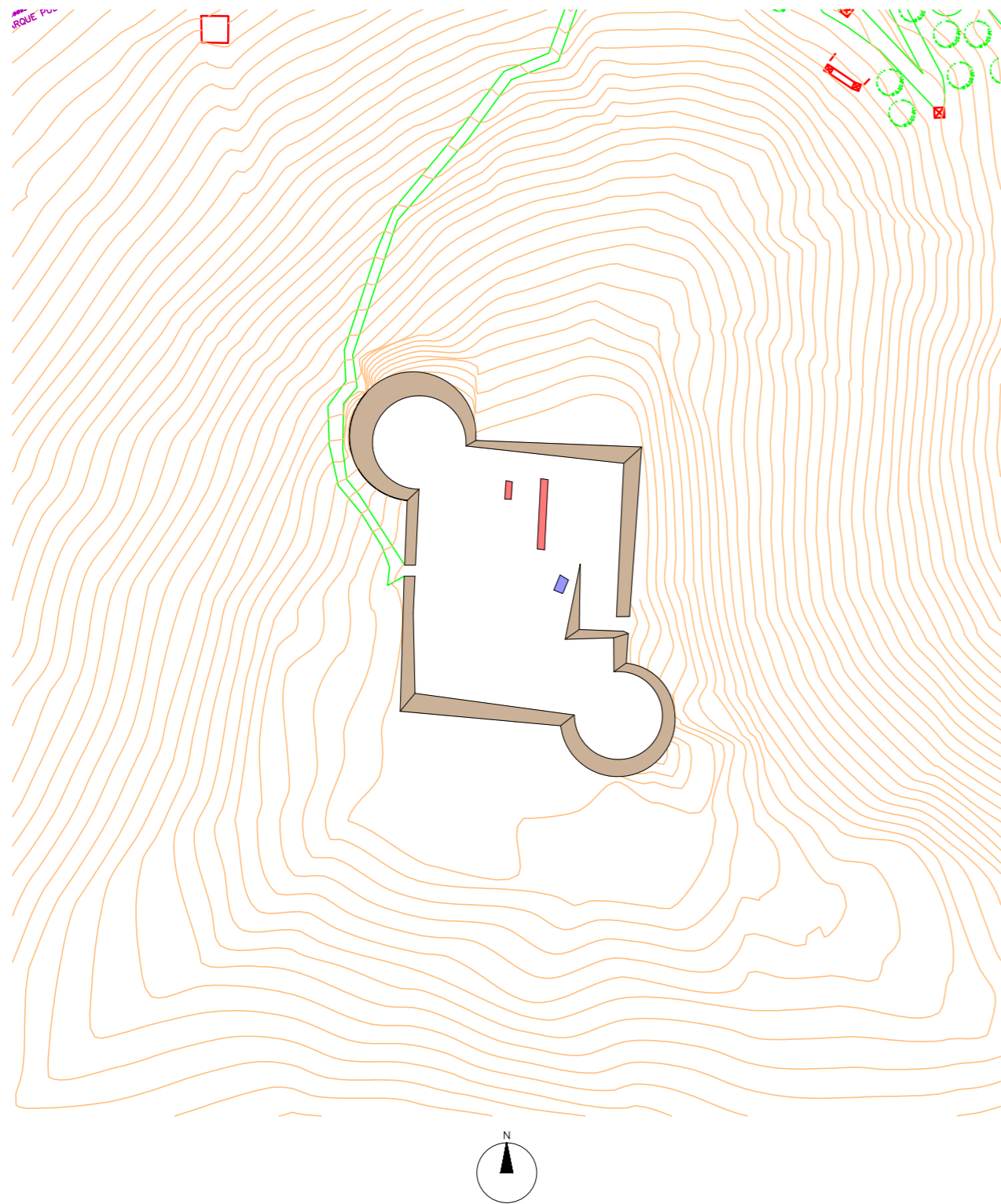
1995. Es realitza una nova delimitació del nucli històric d'Oliva, on el castell pertany a la relació d'edificis de primera categoria, susceptibles de ser declarats Béns d'Interés Cultural. I li correspon un nivell de protecció "A", que permet únicament obres de restauració i de conservació íntegra. Aquesta modificació s'aprovarà el 24 d'abril de 1996.

2002. El 24 d'octubre el Castell de Santa Anna es declarat Bé d'Interés Cultural, amb registre ministerial RI-51-0010909.

2015. En l'avanç del Catàleg de Béns i Espais Protegits d'Oliva, ja apareix el Castell de Santa Anna com a Bé d'Interés Cultural (BIC) i on s'otorga el màxim grau de protecció d'aquests bens mobles per part de la Generalitat Valenciana. Aquesta protecció permet sols obres de restauració i conservació íntegra.

En aquest any, es realitzen uns treballs de neteja al castell i el seu entorn (uns 25 metres al voltant d'aquest), i es descobreixen dos troneres ubicades als murs i que estaven ocultes per la vegetació.

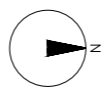
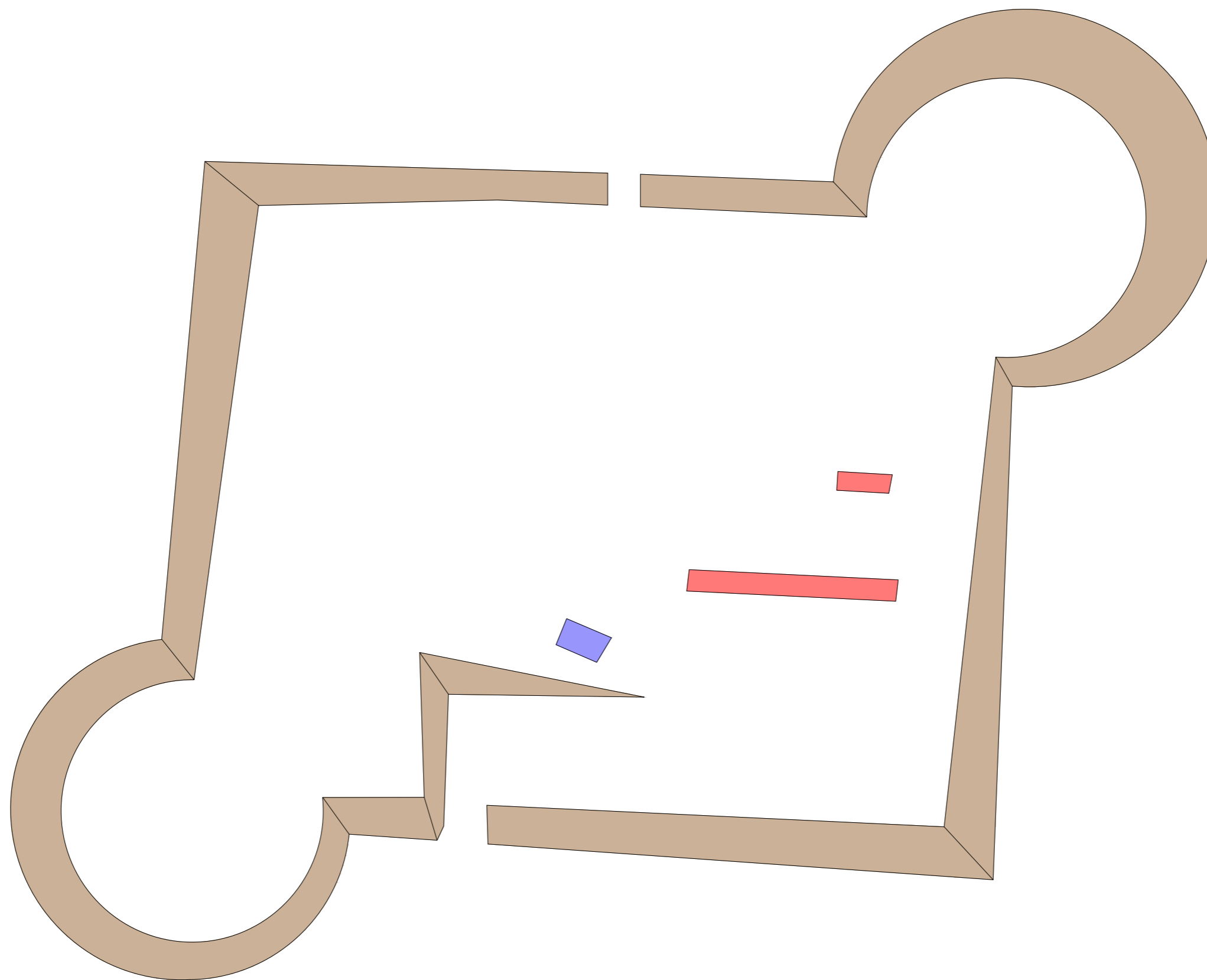
ALÇAMENT GRÀFIC

LLEGENDA

- Castell de Santa Anna
- Ermita Santa Anna
- Aljub

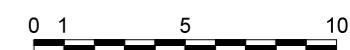
Escala 1:500

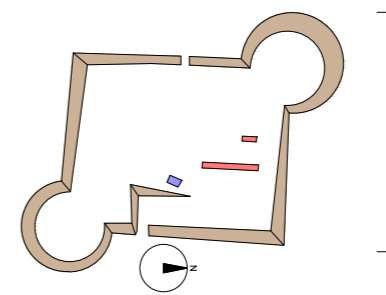
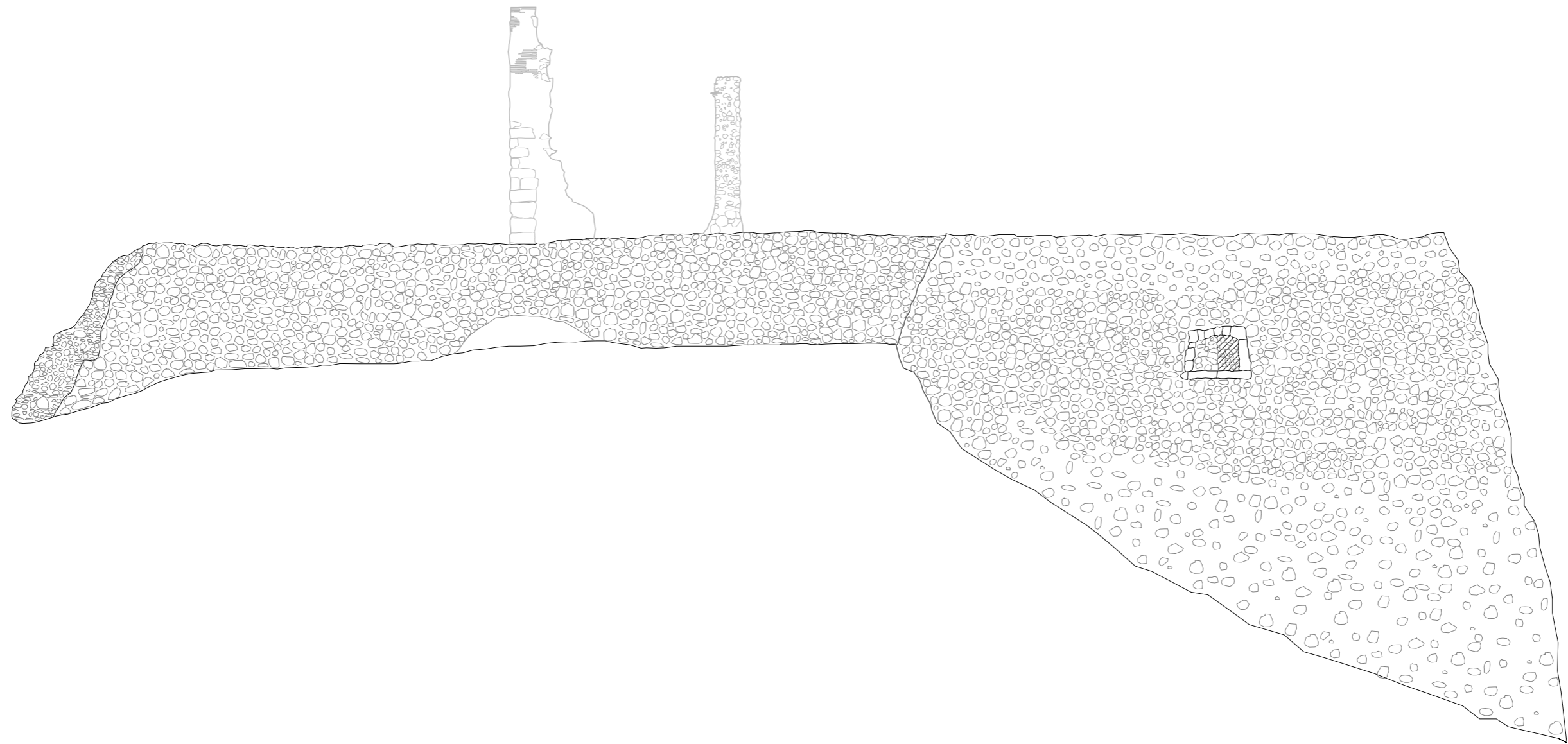

LLEGENDA

- Castell de Santa Anna
- Ermita Santa Anna
- Aljub

Escala 1:250

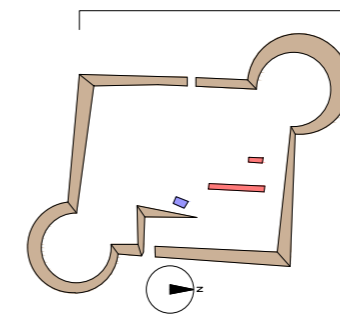

LLEGENDA

- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

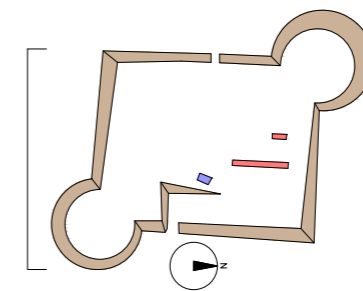
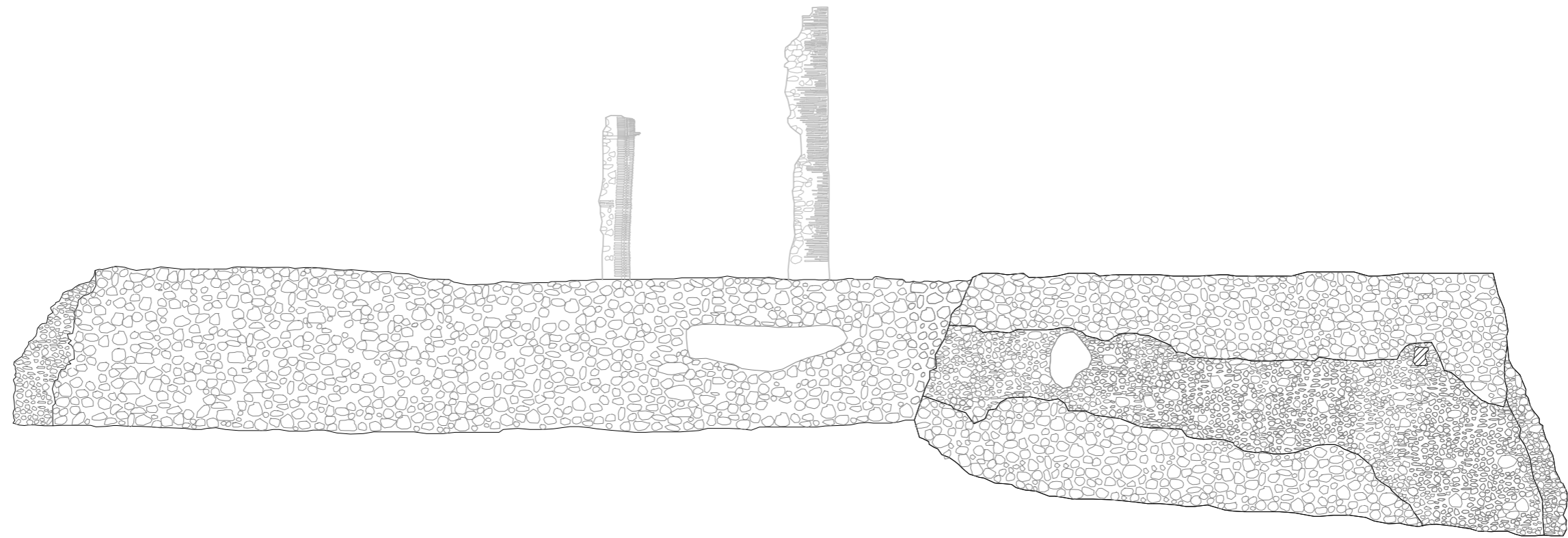
Escala 1:150

LLEGENDA

- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

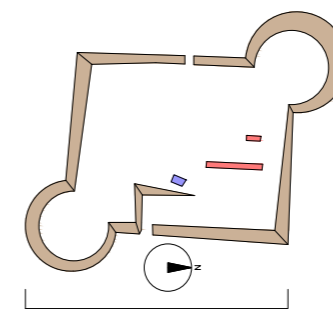
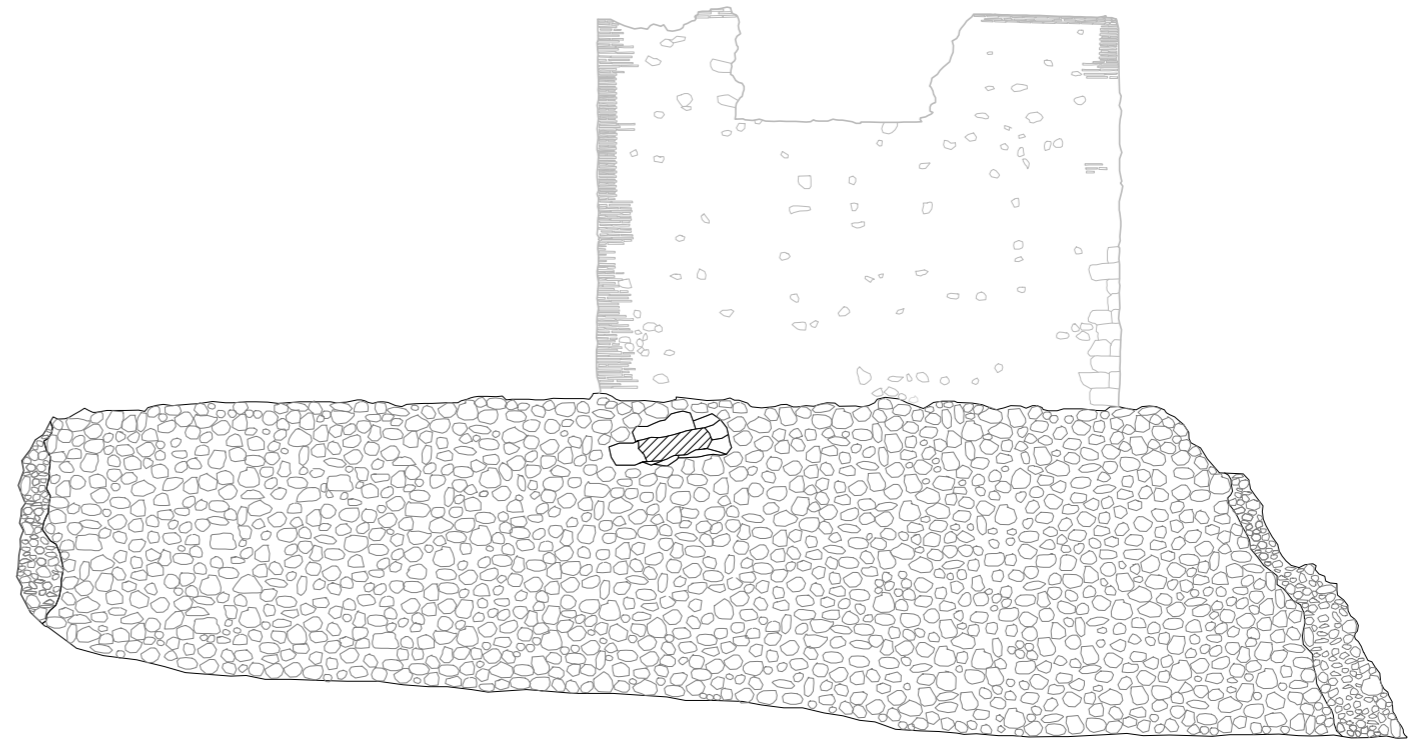
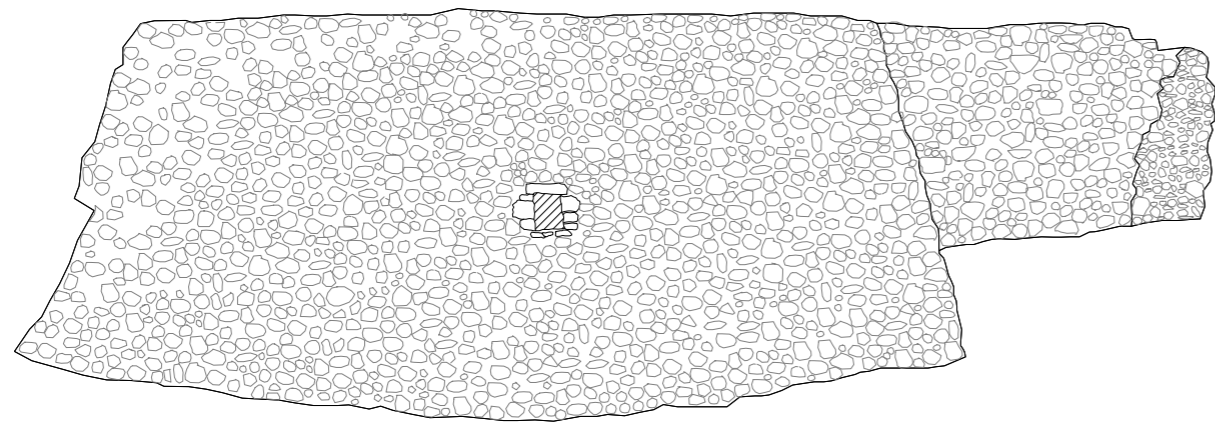
Escala 1:150

LLEGENDA

- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

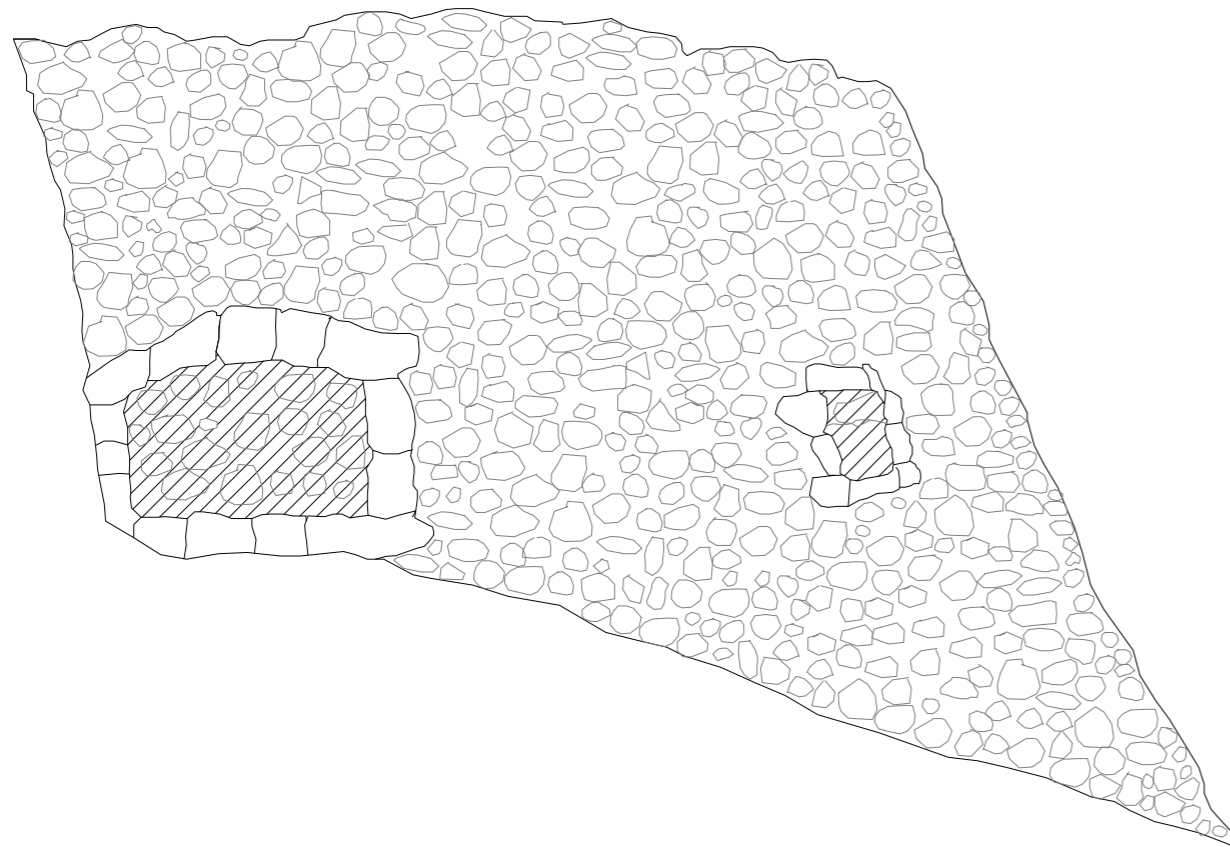
Escala 1:150

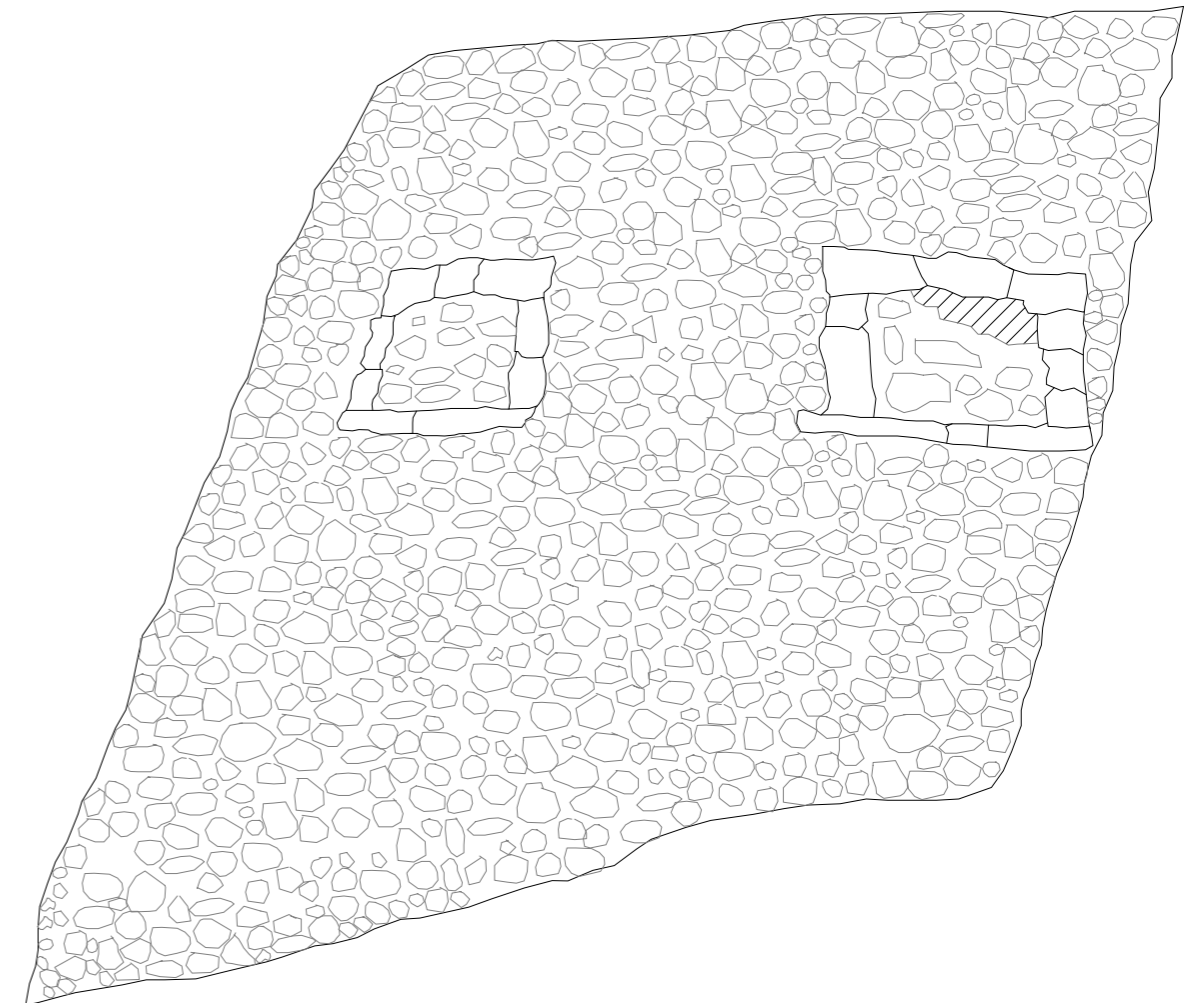
LLEENDA

- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

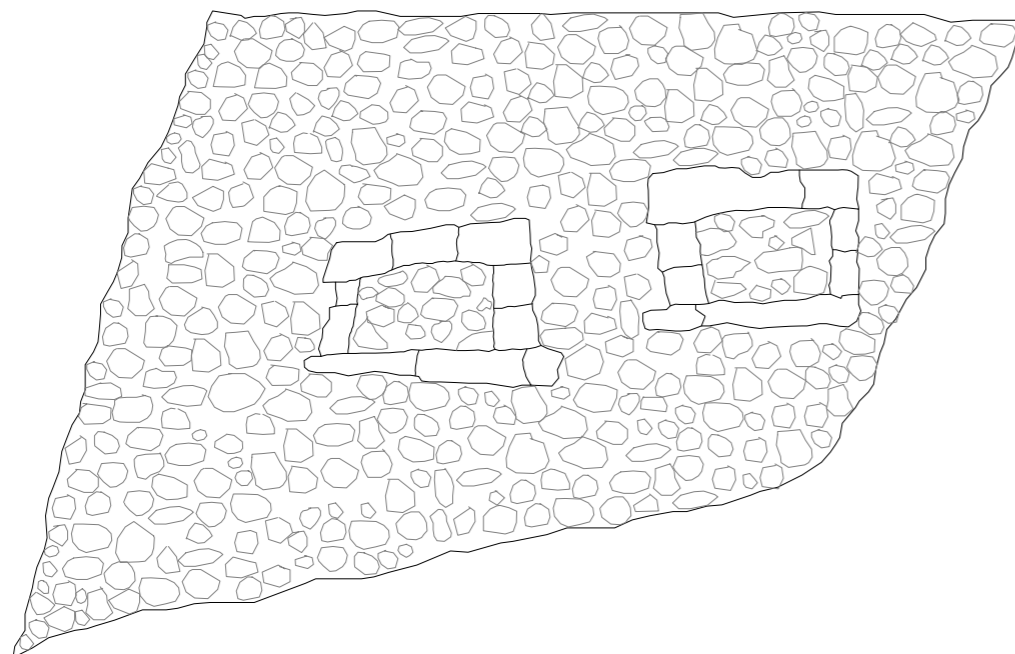
Escala 1:150

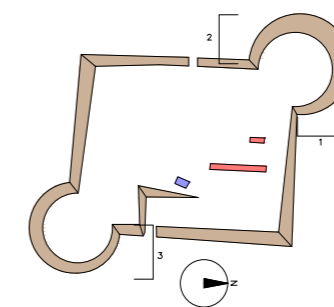
1. MUR EST TORRE NORD-OEST

2. MUR NORD TORRE NORD-OEST

3. MUR NORD TORRE SUD-EST

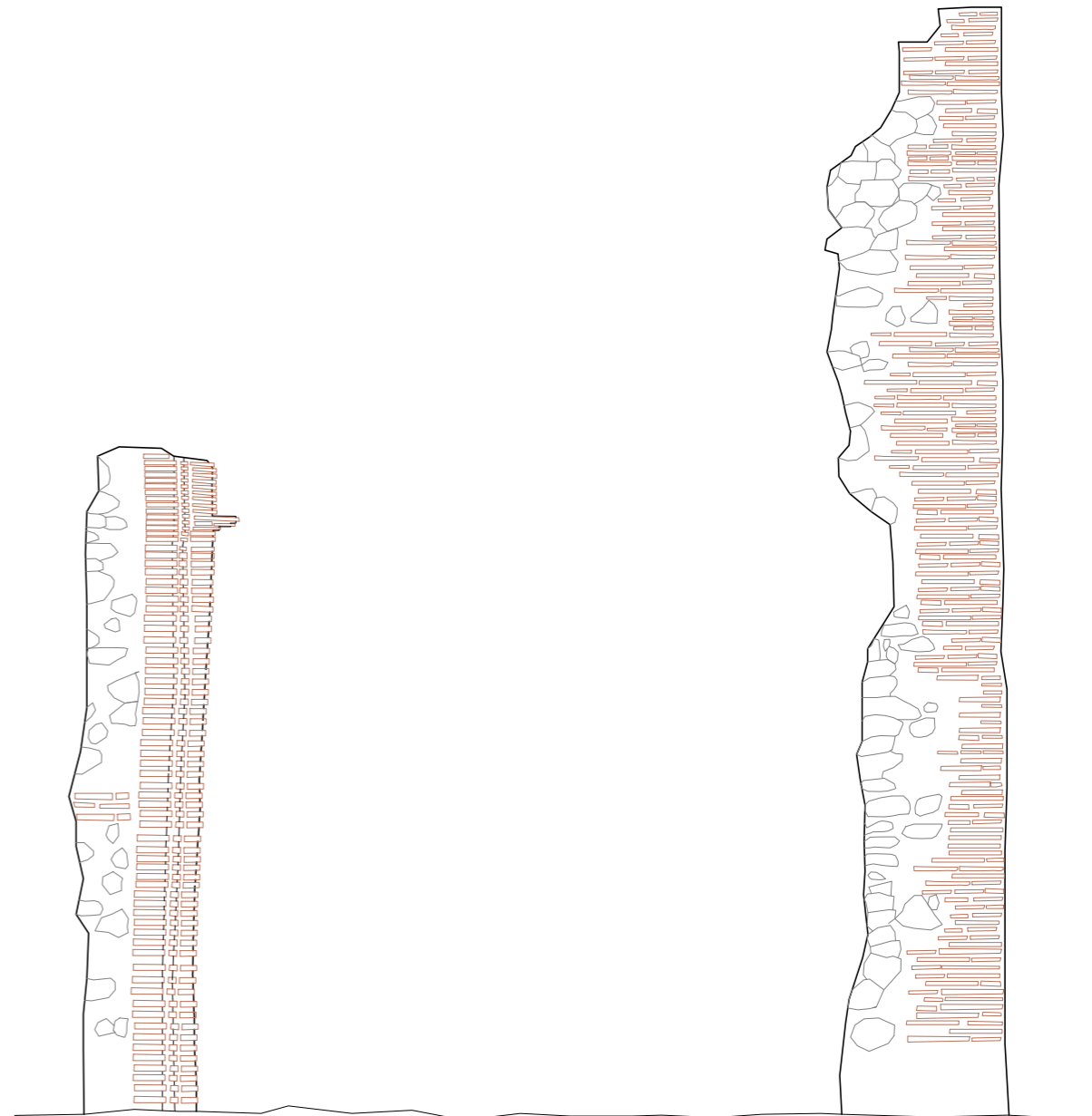

- LLEGENDA**
- Castell i Troneres
 - Ermita
 - Pedres

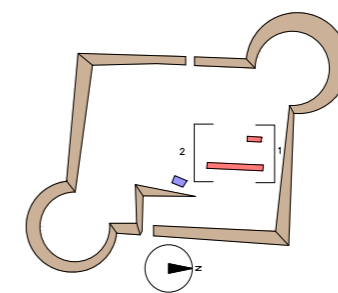
Escala 1:75

1. FAÇANA NORD

2. FAÇANA SUD

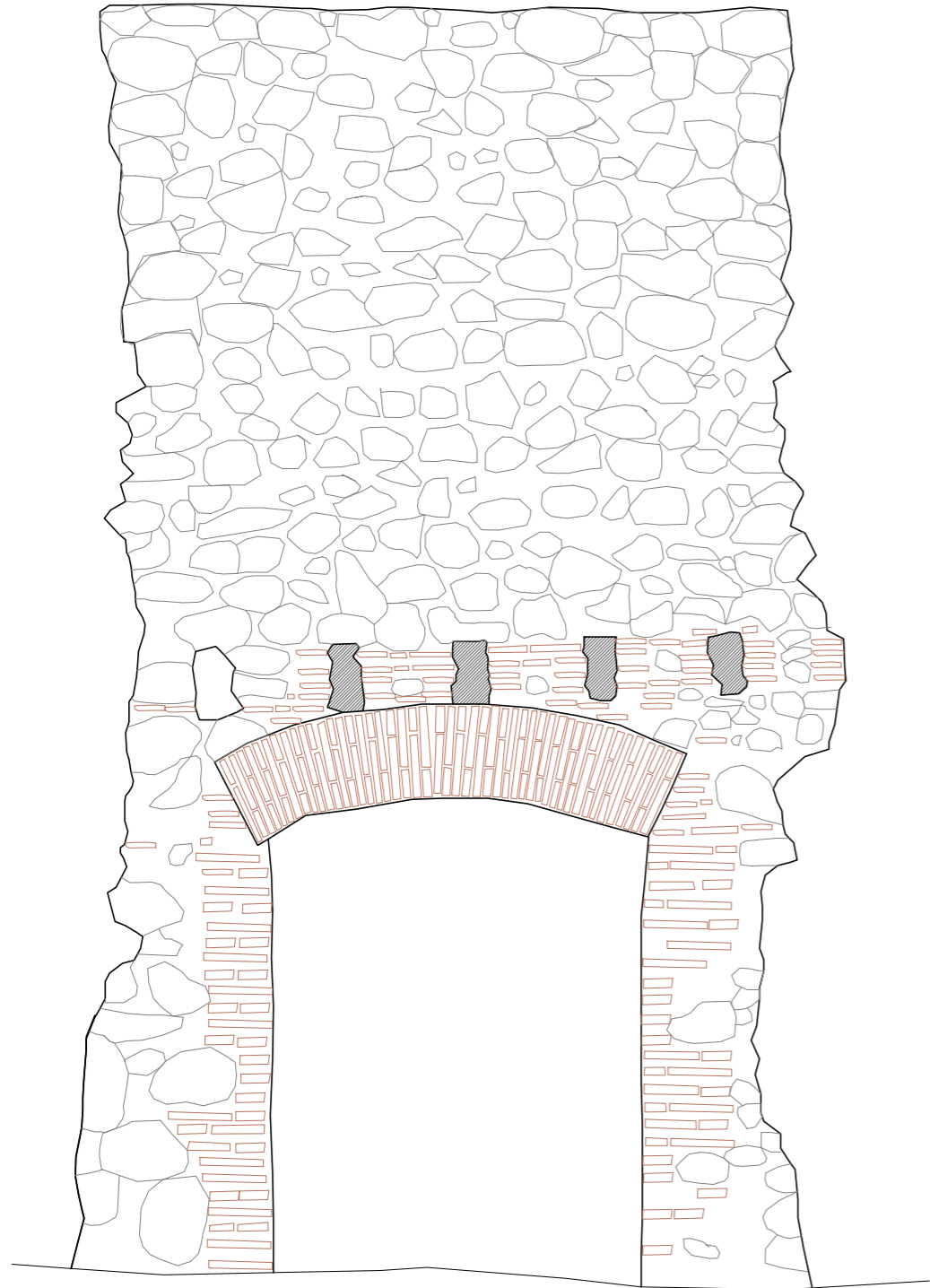

LLEGENDA

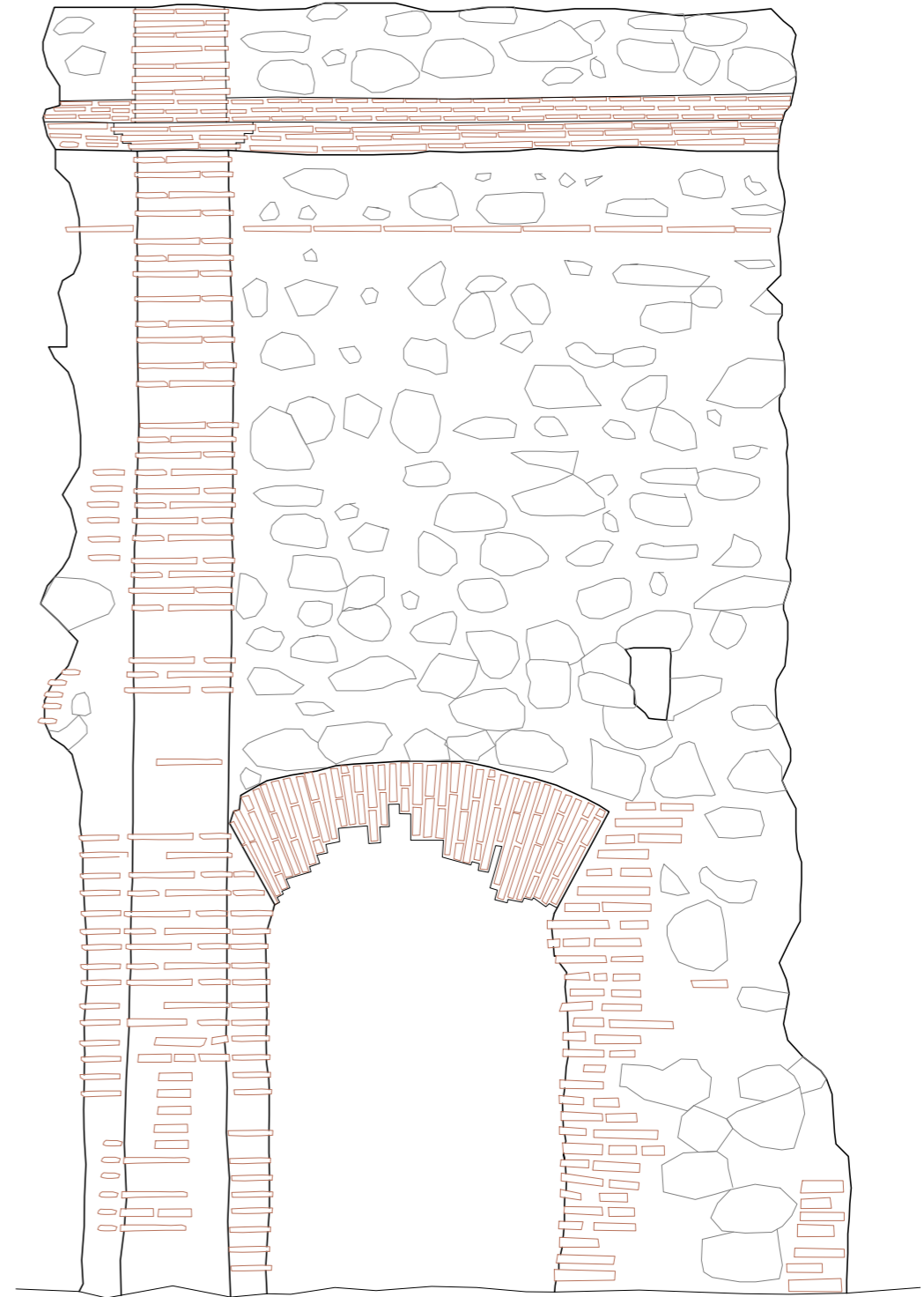
- Ermita
- Rajoles
- Pedres

Escala 1:50

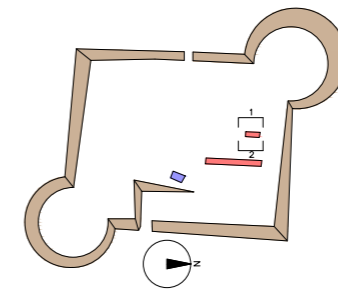

1. EXTERIOR

2. INTERIOR

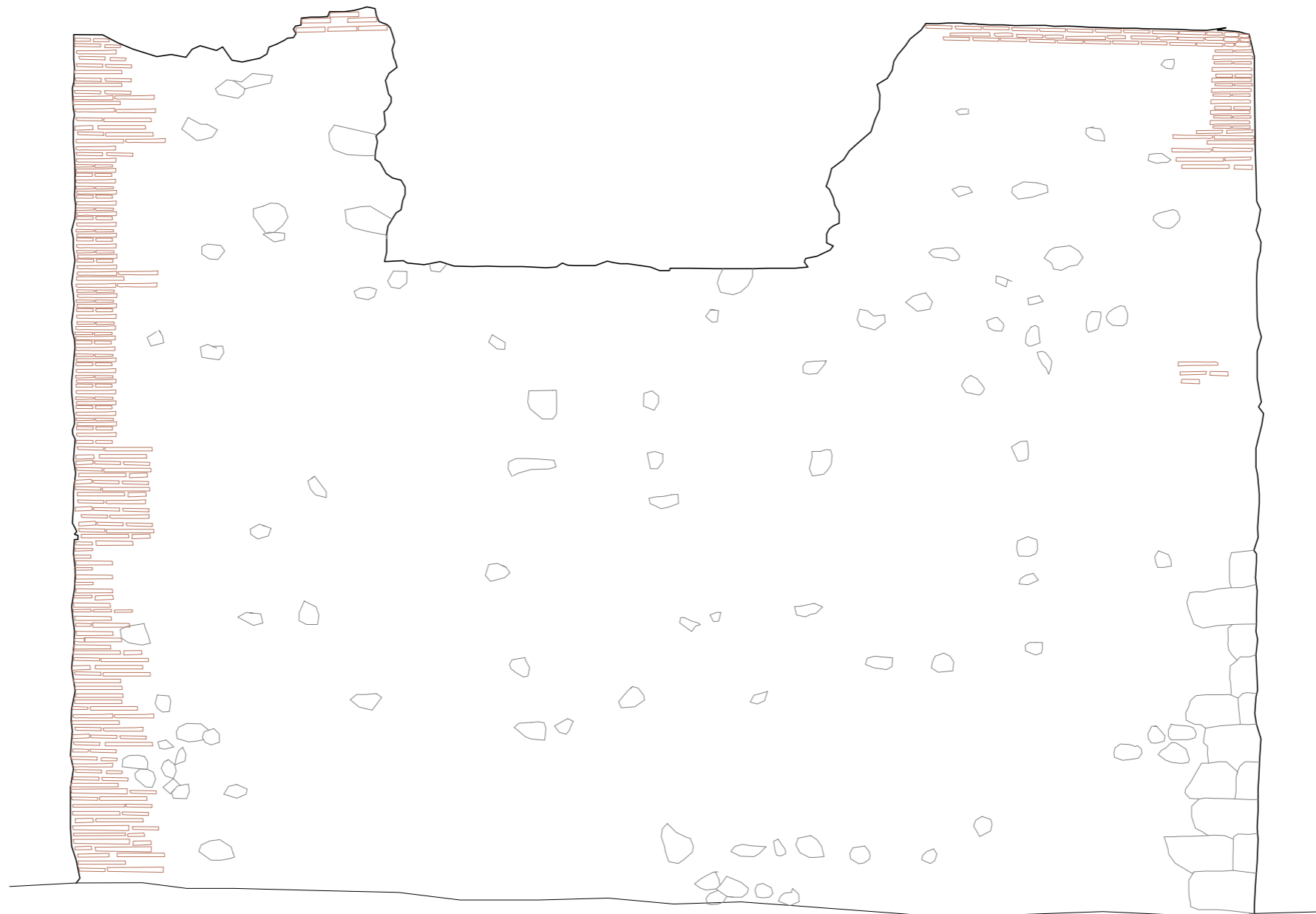

LLEGENDA

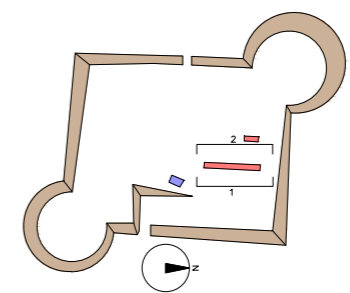
- Ermita
- Rajoles
- Pedres

Escala 1:25

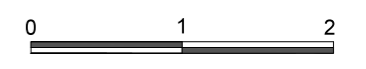
1. EXTERIOR

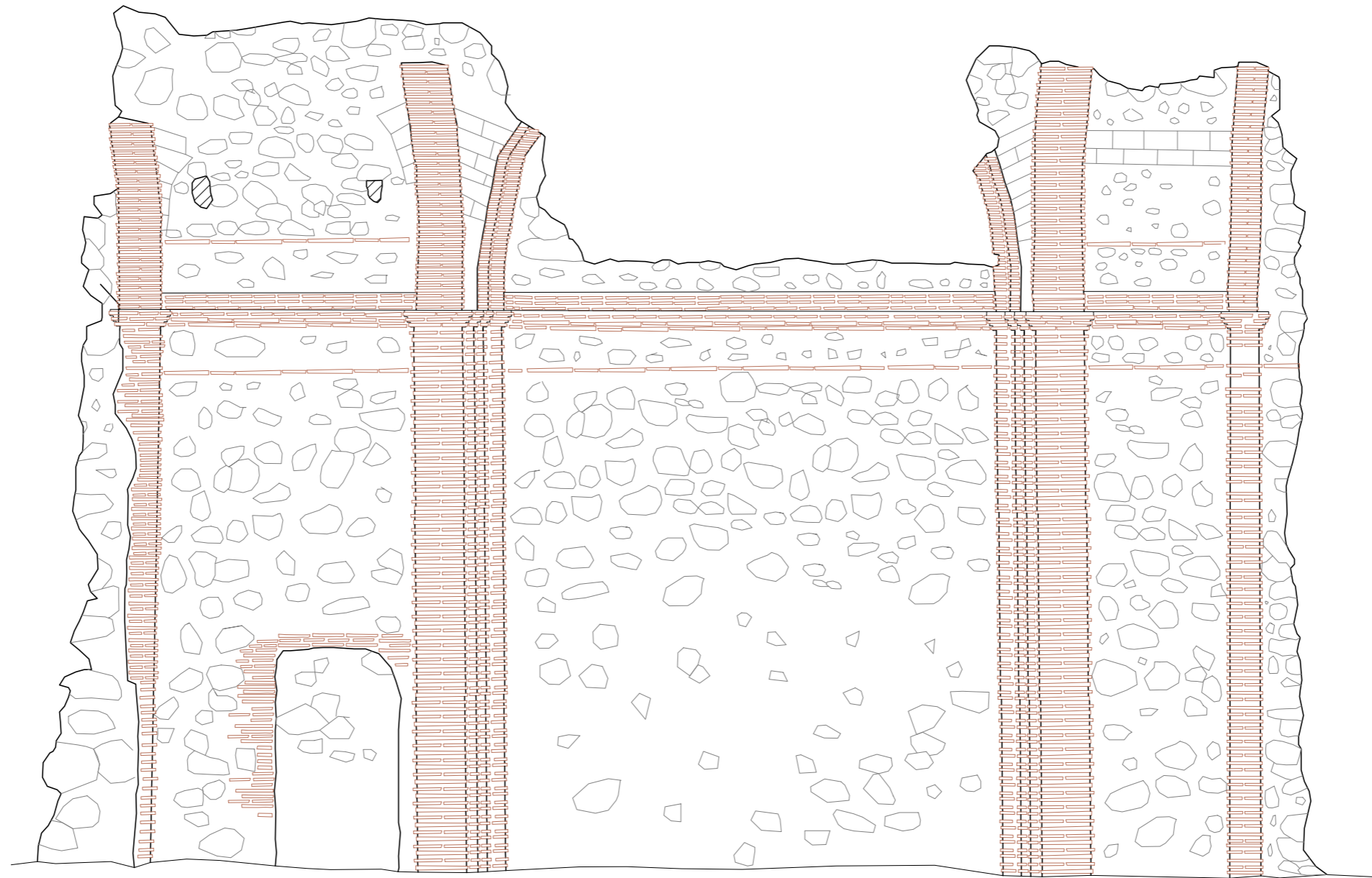

LLEGENDA

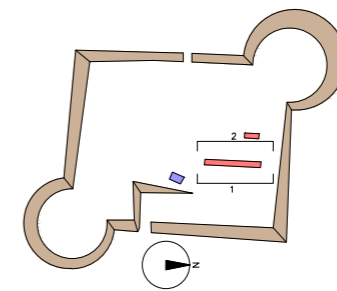
- Ermita
- Rajoles
- Pedres

Escala 1:50

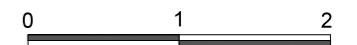
2. INTERIOR

LLEGENDA

- Ermita
- Rajoles
- Pedres

Escala 1:50

ANÀLISI COMPOSITIU

ELEMENTS EXTERIORS

Aquesta fortificació està formada principalment per una planta rectangular, amb dues grans torres circulars situades en dos punts oposats. L'orientació de les torres es una cap al nord-oest, d'on es pot observar la ubicació de la Vila i el Raval; i l'altra situada al sud-est, amb la funció de protegir el camí d'accés i l'entrada al castell. Al estar situat al cim d'una muntanya, els murs perimetrals així com les dos torres, presenten distintes altures, adaptats al terreny.

Aquesta entrada situada al sud-est, està formada per una rampa, rodejada per un mur de contenció amb forma de V. Aquesta pujada presenta un angle de 90 graus.

En relació als murs perimetrals, presenten un grossor considerable i estan construïts amb un aparell prou homogeni format per pedres de grandària mitja, però amb una disposició irregular i formant talús. Aquest murs estan construïts amb pedres de roca calcària segurament extreta de alguna cantera pròxima al castell.

Imatge 23. Entrada principal amb el mur de contenció.

Els sistemes de defensa d'aquesta fortificació els conformen troneres o canoneres de major i menor mida, que són obertures practicades a les parets de la fortificació per a utilitzar artilleria pesada com canons o altres armes pesades.. Els marcs que conformen aquests elements defensius són de pedra arenosa "tosca", provinent segurament de les canteres de les platges de Dénia o Xàbia. En la següent pàgina es troba la disposició d'aquests.

Imatge 24. Troneres o canoneres a la torre.

Imatge 25. Tronera situada a la torre.

Imatge 26. Tronera situada al mur est.

ELEMENTS INTERIORS

A l'interior del castell, podem distingir molt pocs elements ja que aquest està cobert de terra, i caldria una excavació arqueològica per poder obtindre la seva distribució i funció de cada espai. Sols podem intuir l'arrancada d'algun mur vertical. Però el que si que podem observar al centre del pati, es un aljub de planta rectangular, amb una coberta de volta de canó, feta amb rajola. Una de les dos torres, concretament la situada al sud-est, presenta el interior parcialment excavat, i podem veure una gran estància circular, coberta amb una volta sustentada amb un gros pilar de forma octogonal situat al centre d'aquesta.

Imatge 27. Aljub.

Imatge 28. Entrada a la torre sud-est.

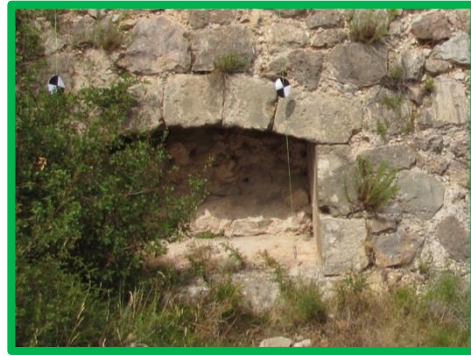
Imatge 29. Interior torre sud-est.

Situat dins d'aquesta fortificació, també es troben les restes de l'Ermita de Santa Anna, que es va construir al 1747. Sols es conserven part dels murs perimetral, os es pot veure també els arrencaments de les voltes de la coberta, realitzades amb rajola, així com el portal de accés.

Segons l'arqueòleg Josep A. Gisbert Santonja, l'edifici estava format per una planta rectangular dividida en tres naus; una central amb una cúpula. Davant de la porta d'accés, atrompetada i amb arc rebaixat, tenia un porxe orientat a l'oest¹¹.

1. "El Castell de Santa Anna i l'Arquitectura Renaixent del Comte d'Oliva". Llibre de festes Rebollet. Gisbert, J.A. (Oliva, 1994).

LOCALITZACIÓ DE TRONERES

Imatge 30. Tronera al mur nord-oest.

Imatge 34. Tronera al mur nord-oest.

Imatge 36. Troneres al mur sud-est.

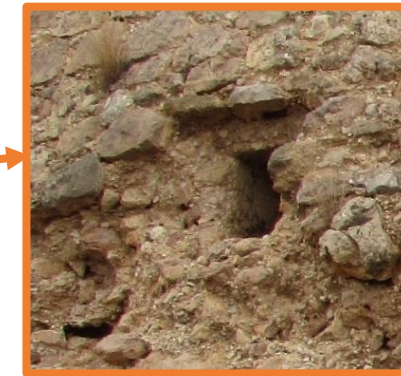
Imatge 38. Tronera al mur sud-est.

Imatge 31. Tronera al mur nord-oest.

Imatge 35. Vista aèria del castell

Imatge 39. Tronera al mur sud-est.

Imatge 32. Tronera al mur nord-oest.

Imatge 33. Tronera al mur nord-oest.

Imatge 31. Tronera al mur nord-oest.

Imatge 37. Troneres al mur nord-oest.

ANÀLISI CONSTRUCTIU

FONAMENTS CASTELL

En relació als fonaments, no es poden accedir a ells, però observant el cim de la muntanya, segurament aquesta fortificació està construïda directament sobre la pedra de la pròpia muntanya, ja que hi ha parts del mur, on a la seua base, es pot observar pedres d'una mesura considerable, i que seria molt difícil moure. I que també s'observen en parts del mur.

Imatge 40. Pedra baix el mur oest.

ESTRUCTURA CASTELL

Si observem els seus murs i les torres, podem veure que estan realitzats amb maçoneria, amb un talús de diferent pendent, segons la zona. Es pot observar que la seua disposició no és regular, les filades no estan definides, i la grandària de les pedres tampoc és homogènia, ja que hi ha de totes les grandàries, com podem observar en la fotografia del mur sud del castell. La procedència d'aquesta roca calcària, possiblement serà una pedrera situada als voltants. No així els marcs dels elements defensiu, que com s'ha comentat en l'anàlisi compositiu, es construeixen amb pedra sorrenca procedent de pedreres situades a les platges de Dènia i Xàbia.

Imatge 41. Pedra al interior del mur sud.

Actualment no és possible especificar el gruixut dels murs, però ja que es tracta d'una fortificació, possiblement siga considerable. També podem observar que les pedres utilitzades per a realitzar les torres són més cuidades i regulars, a diferència de les dels murs. Per saber el tipus de morter utilitzat, es deuria d'extraure una mostra i analitzar-la en un laboratori.

La tipologia d'aquesta maçoneria és acarada, és a dir, la cara de les pedres quedarà vista.

Per a la seua execució, hi ha que tindre compte a l'hora de realitzar el mur, que les pedres han de ser elegides amb cura per poder travar-les tant en sentit horitzontal com vertical. Així com cuidar l'execució de les cantonades, encontres i altres zones on se concentren més càrregues.

Abans de començar, s'ha de anivellar en la mesura del possible la base on començarà el mur, utilitzant les pedres de major grandària perquè es puguin repartir millor les càrregues, i evitar en part l'absorció de la humitat per capilaritat. I en aquest cas, el talús ajuda a la estabilitat d'aquests segons pugen les filades.

Una vegada està la base formada, es procedeix a elevar les filades de pedres, col·locant primer les pedres del extradós i intradós per servir d'encofrat per introduir dins una mescla de pedres més menudes de distintes grandàries i el morter, per consolidar-ho tot. Fins l'altura desitjada.

Imatge 42. Part de l'interior del mur a la torre sud-est.

En relació a la resta de l'estructura del castell, no hi ha informació al respecte, ja que està gran part cobert per terra, i no hi ha tampoc cap coneixement de la composició de les dependències del seu interior.

FONAMENTS ERMITA

En relació als fonaments d'aquesta ermita, tampoc podem accedir a ells, però con la seua construcció, es posterior a la construcció de la fortificació, possiblement siga la pròpia construcció els seus fonaments.

ESTRUCTURA ERMITA

Pel que fa a l'ermita, la seua construcció, la seva tipologia sembla també maçoneria, però amb l'ús de la rajola amb morter en els elements estructurals sustentadors, el portal d'accés i també les voltes de coberta. Encara que en el cantó podem observar carreus a la base, ja que suporta més càrregues, i la part superior és aparell de rajola, per ser més lleugera.

Imatge 43. Estructura de la façana est de l'Ermita de Santa Anna.

Imatge 44. Lateral de la façana est.

També podem apreciar l'arrancada de les voltes de coberta, amb els nervis fets de rajola i morter, així com l'extradós, on les rajoles es col·loquen paral·lelament a la directriu de la volta. Però no podem conèixer la composició interior. Ni tampoc la composició de la coberta.

ESTUDI PATOLÒGIC

HISTORIAL PATOLÒGIC

El Castell de Santa Anna, ha estat propietat privada fins que es va aconseguir passar a la propietat pública. Sent ja de propietat pública, ha estat intervingut segurament amb la intenció de consolidar aquesta fortificació, però han estat inapropiades, ja que es poden observar rejuntats amb un morter impropri que dona una mala imatge estètica als murs.

Imatge 45. Intervenció amb el material impropri

Imatge 46. Despreniment al mur sud.

Però el principal problema és el seua falta de manteniment, que ha produït l'aparició de tot tipus de vegetació en gran part de les juntes que hi ha entre les pedres i que formen el murs de la fortificació. I aquesta vegetació pot amenaçar la integritat d'aquests, ja que al créixer, les seues arrels, es van introduint cada vegada més al seu interior, i poden arribar a provocar desprendiments de part del murs, molt més difícils i cars d'esmenar, que ja es poden observar en certs punts.

Imatge 47. Vegetació al mur est.

Imatge 48. Vegetació a mur nord.

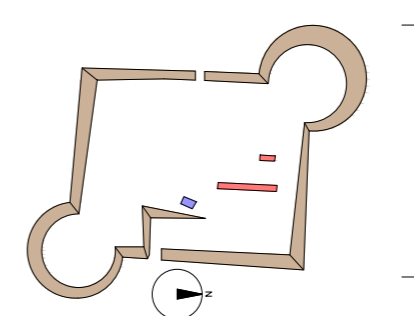
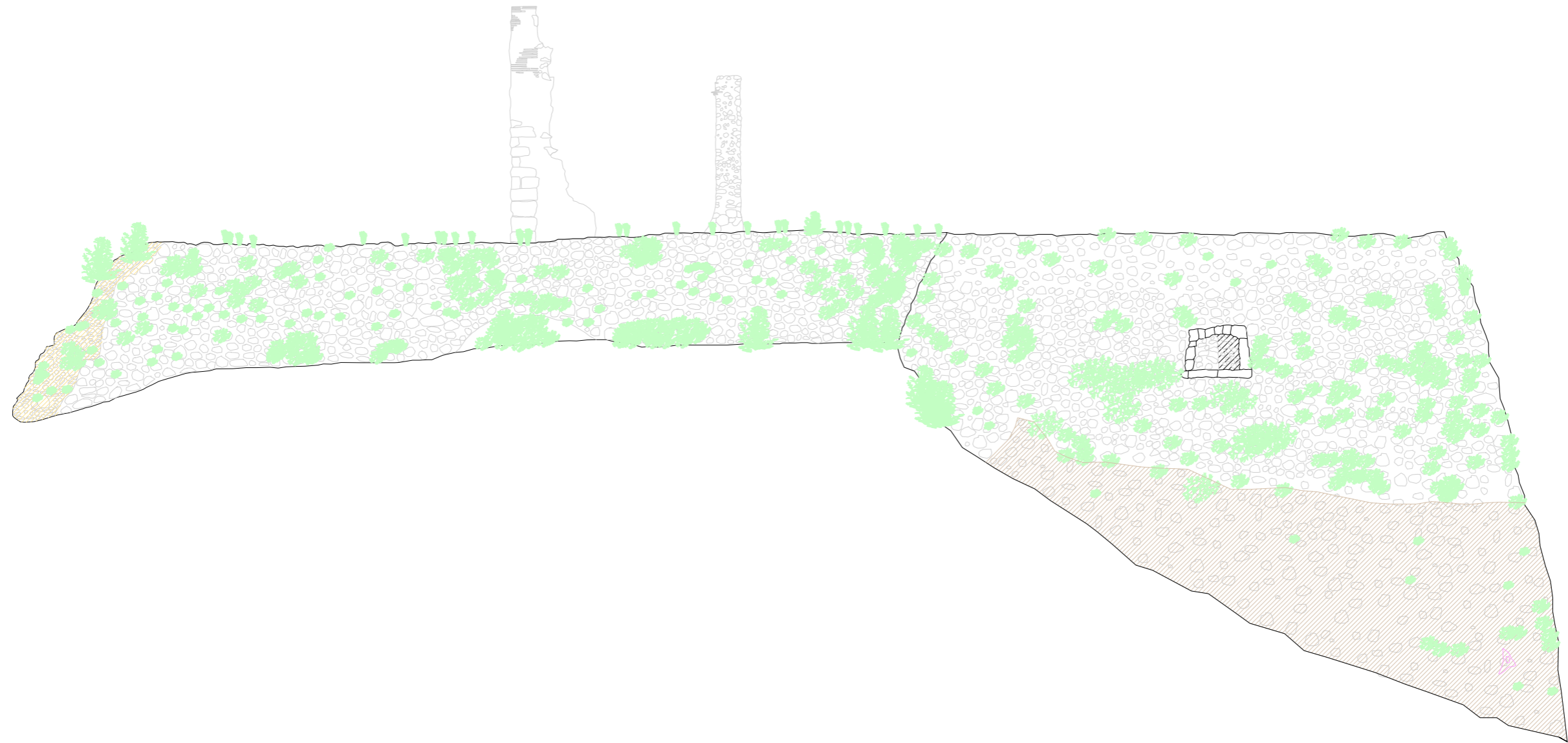
MAPEJATS REALITZATS

Castell de Santa Anna:

- Mur Nord
- Mur Oest
- Mur Sud
- Mur Est
- Mur torre Sud-Est
- Mur torre Nord-Oest

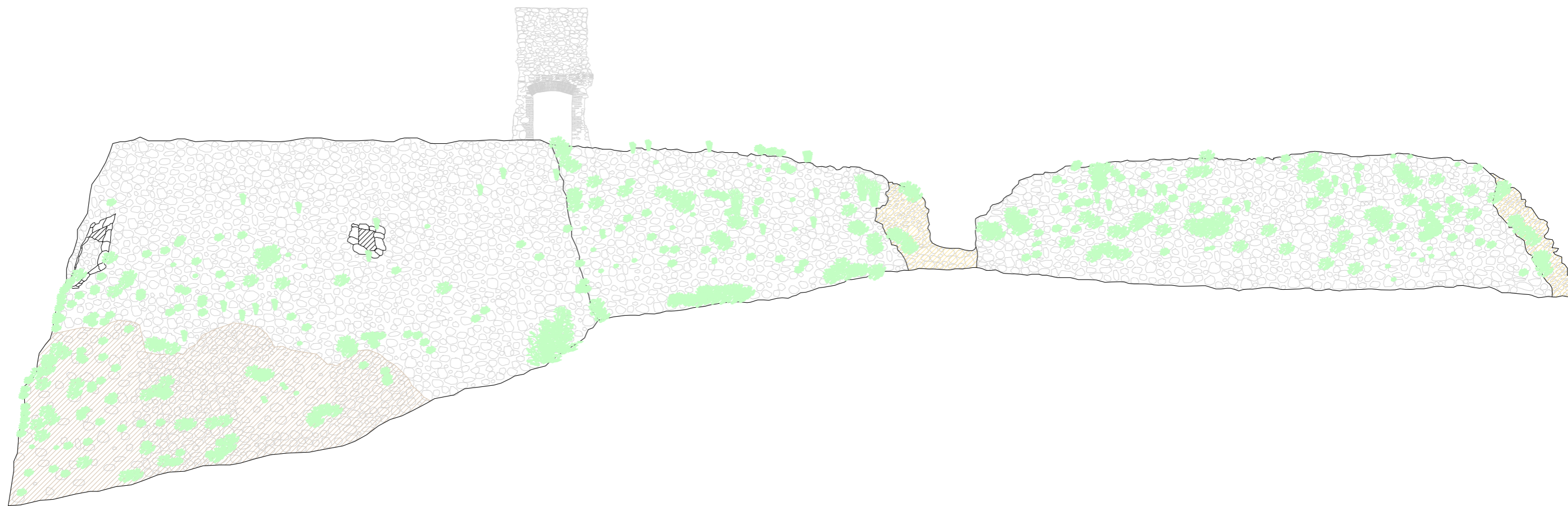
Ermita de Santa Anna:

- Façana Nord
- Façana Oest (interior i exterior)
- Façana Sud
- Façana Est (interior i exterior)

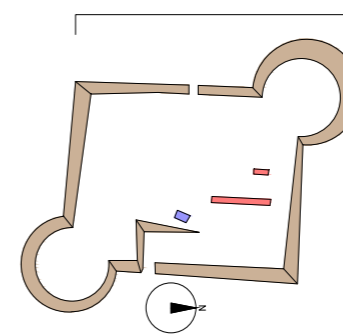
- LLEGENDA**
- Fissures
 - Elements Impropis
 - Esquerdes
 - Despreniments Materials
 - Vegetació
 - Material d'aportació incompatible
 - Grafits
 - Castell i Troneres
 - Ermita
 - Pedres

Escala 1:150
0
1
5
6

LLEGENDA

- Fissures
- Elements Impropis
- Esquerdes
- Despreniments Materials
- Vegetació
- Material d'aportació incompatible
- Grafits
- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

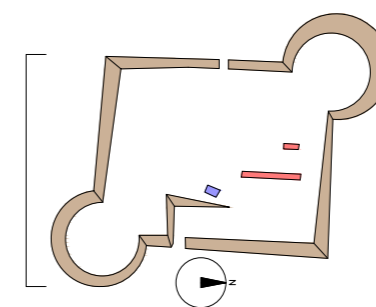

Escala 1:150

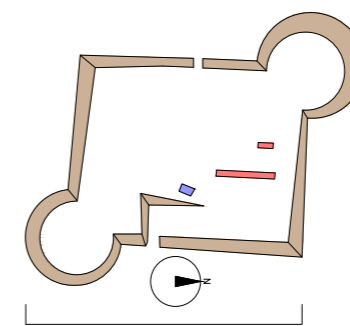
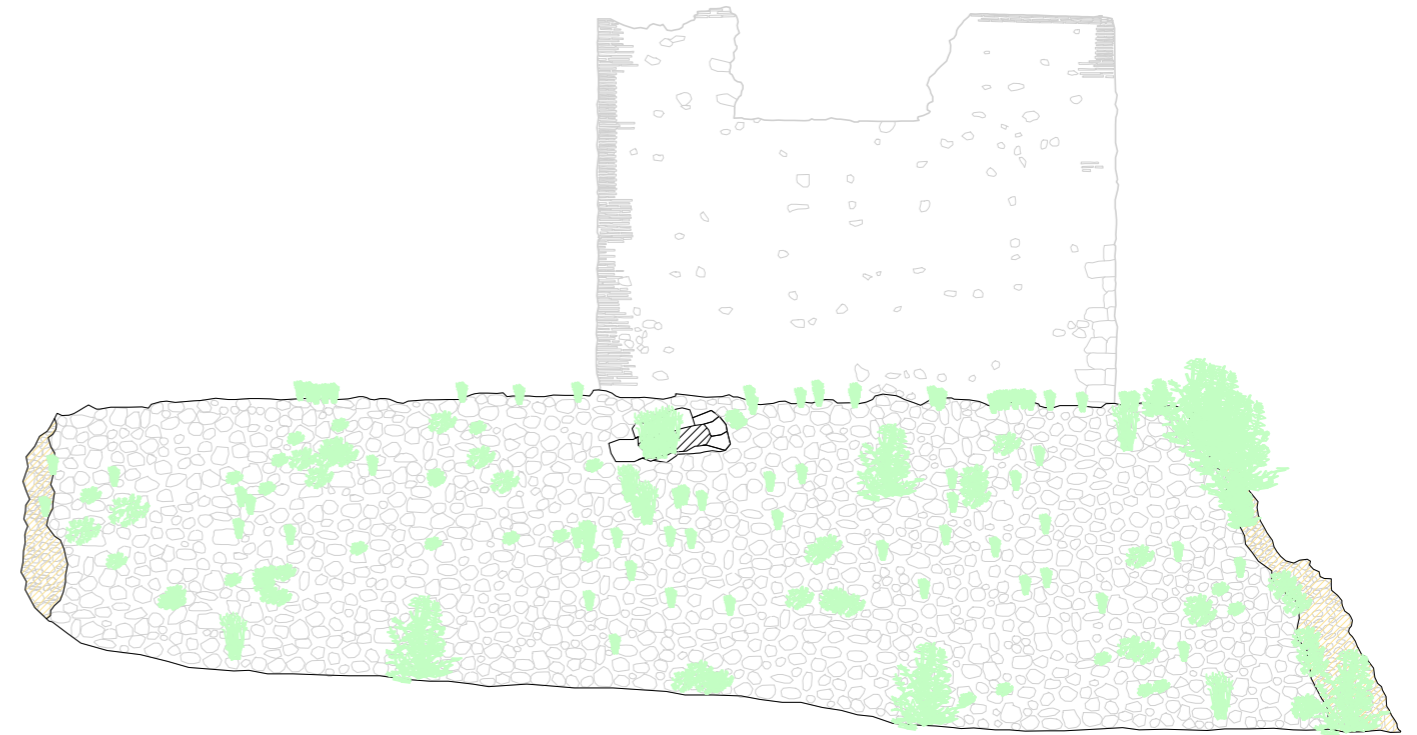
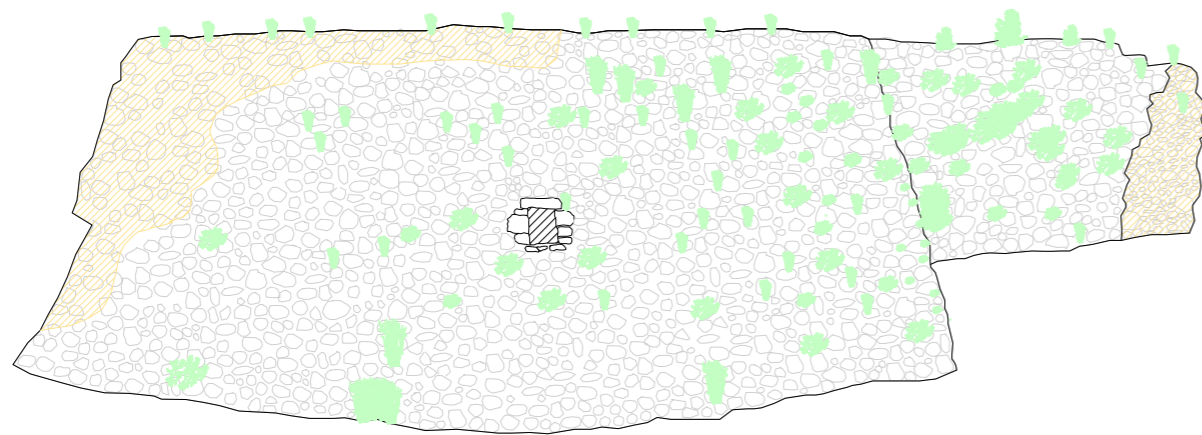

LLEGENDA

- Fissures
- Elements Impropis
- Esquerdes
- Despreniments Materials
- Vegetació
- Material d'aportació incompatible
- Grafits
- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

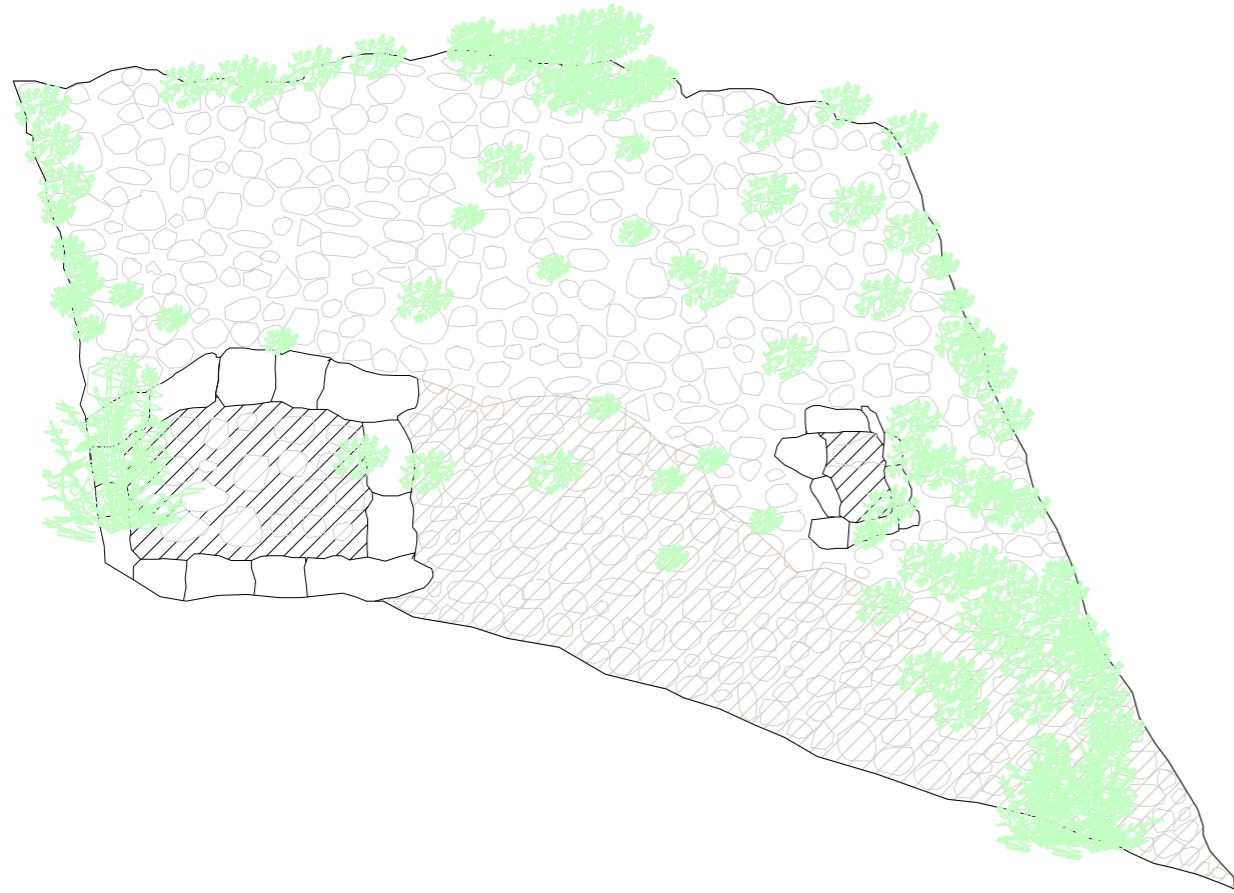
Escala 1:150
0
1
5
6

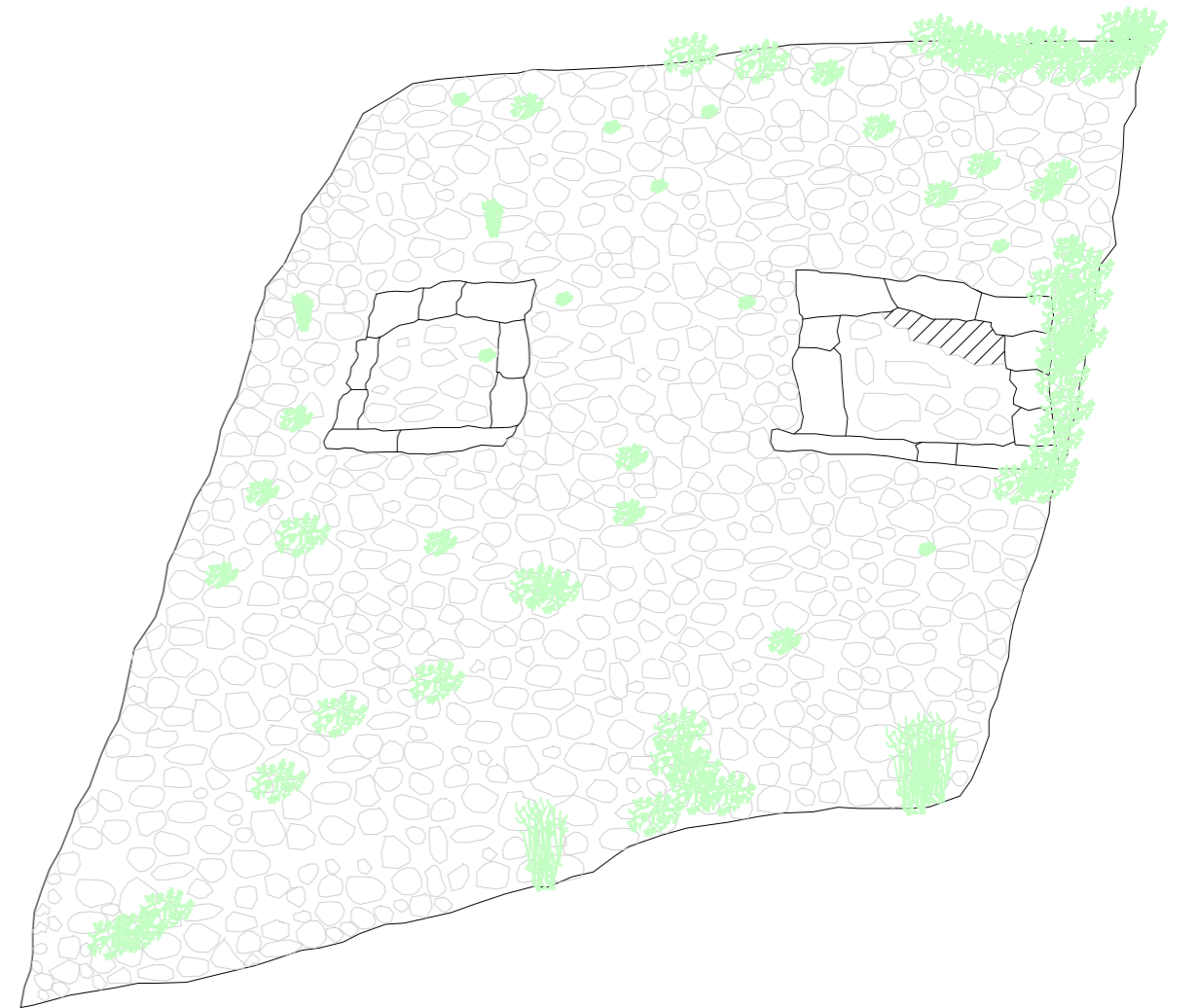
LLEGENDA

- Fissures
- Elements Impropis
- Esquerdes
- Despreniments Materials
- Vegetació
- Material d'aportació incompatible
- Grafits
- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

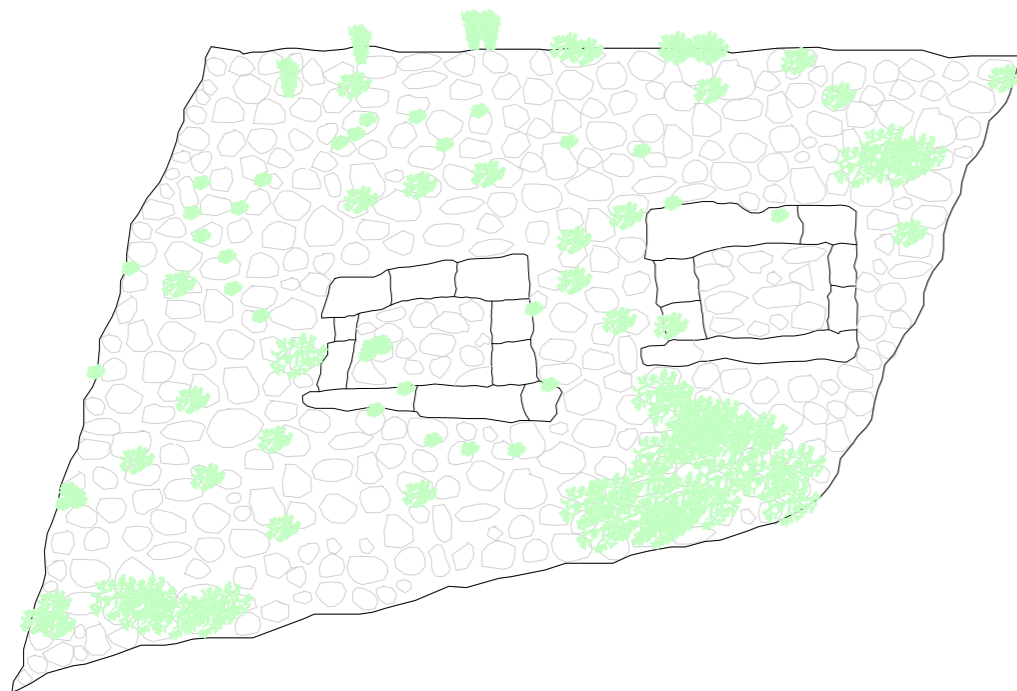
Escala 1:150

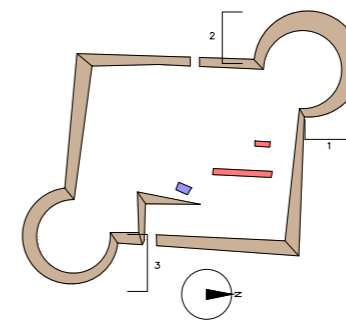
1. MUR EST TORRE NORD-OEST

2. MUR NORD TORRE NORD-OEST

3. MUR NORD TORRE SUD-EST

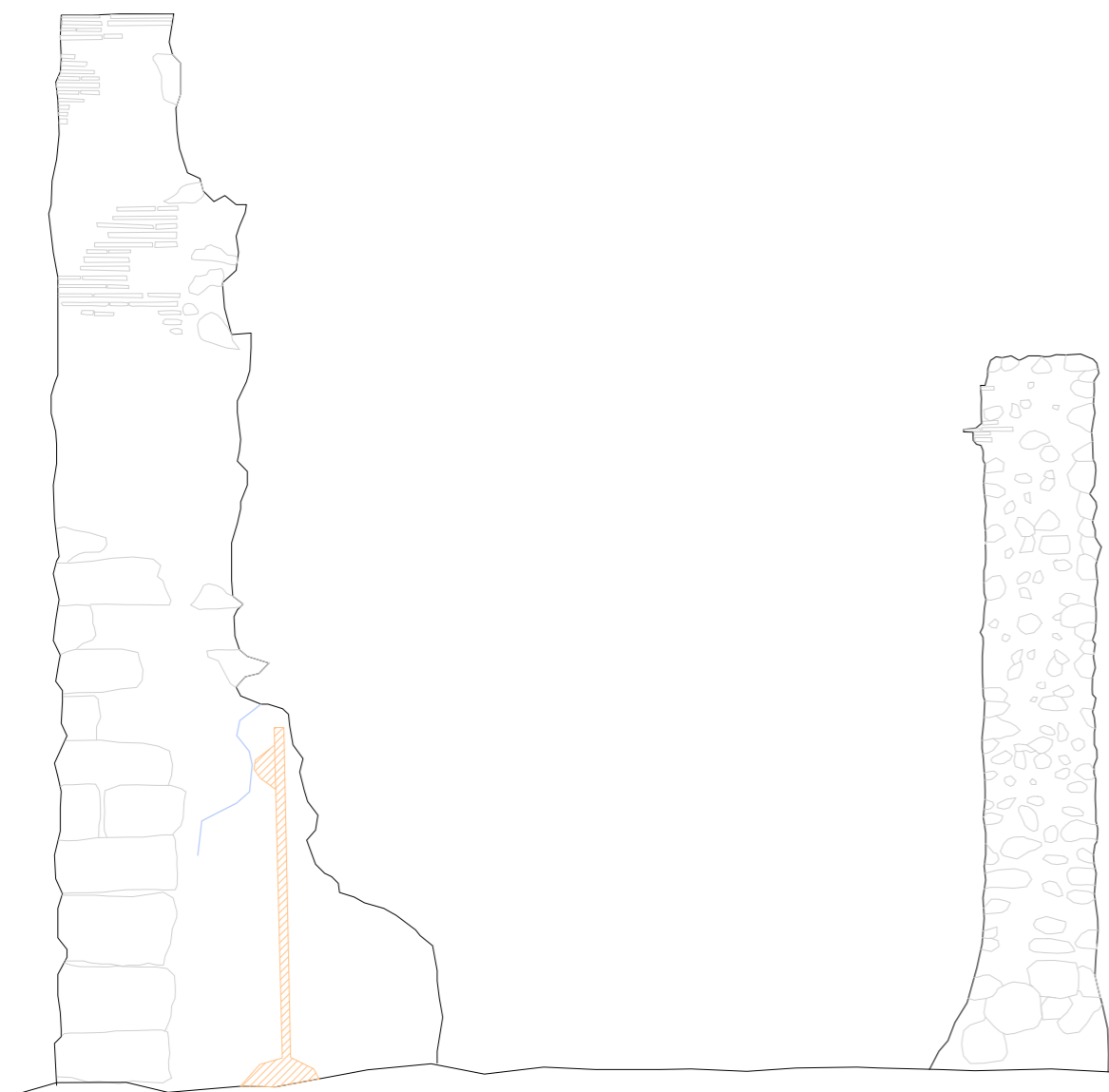

LLEGENDA

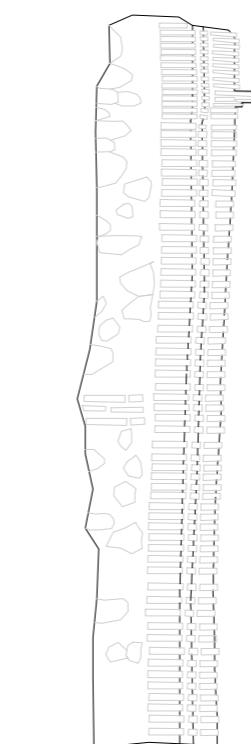
- Fissures
- Elements Impropis
- Esquerdes
- Despreniments
- Materials
- Vegetació
- Material d'aportació incompatible
- Grafits
- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

Escala 1:75

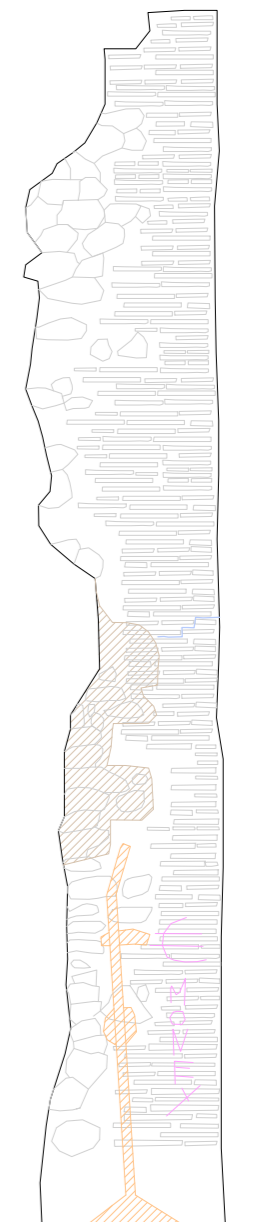

1. FAÇANA NORD

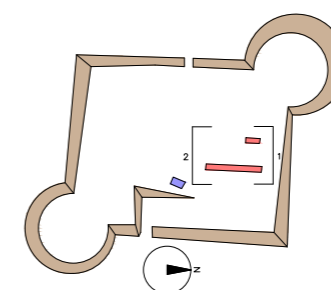

2. FAÇANA SUD

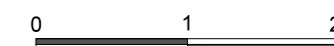

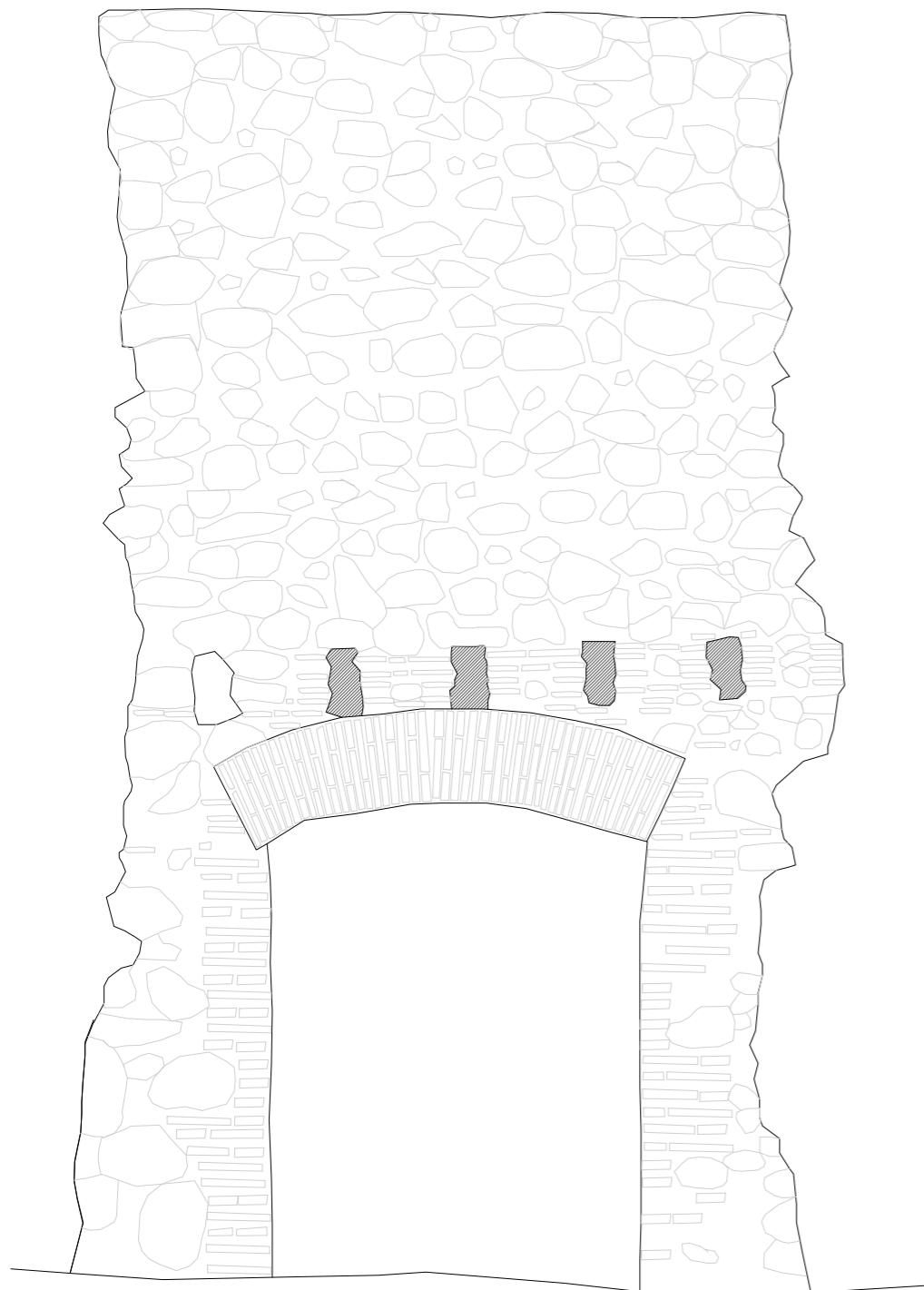
LLEGENDA

- Fissures
- Elements Impropis
- Esquerdes
- Despreniments Materials
- Vegetació
- Material d'aportació incompatible
- Grafits
- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

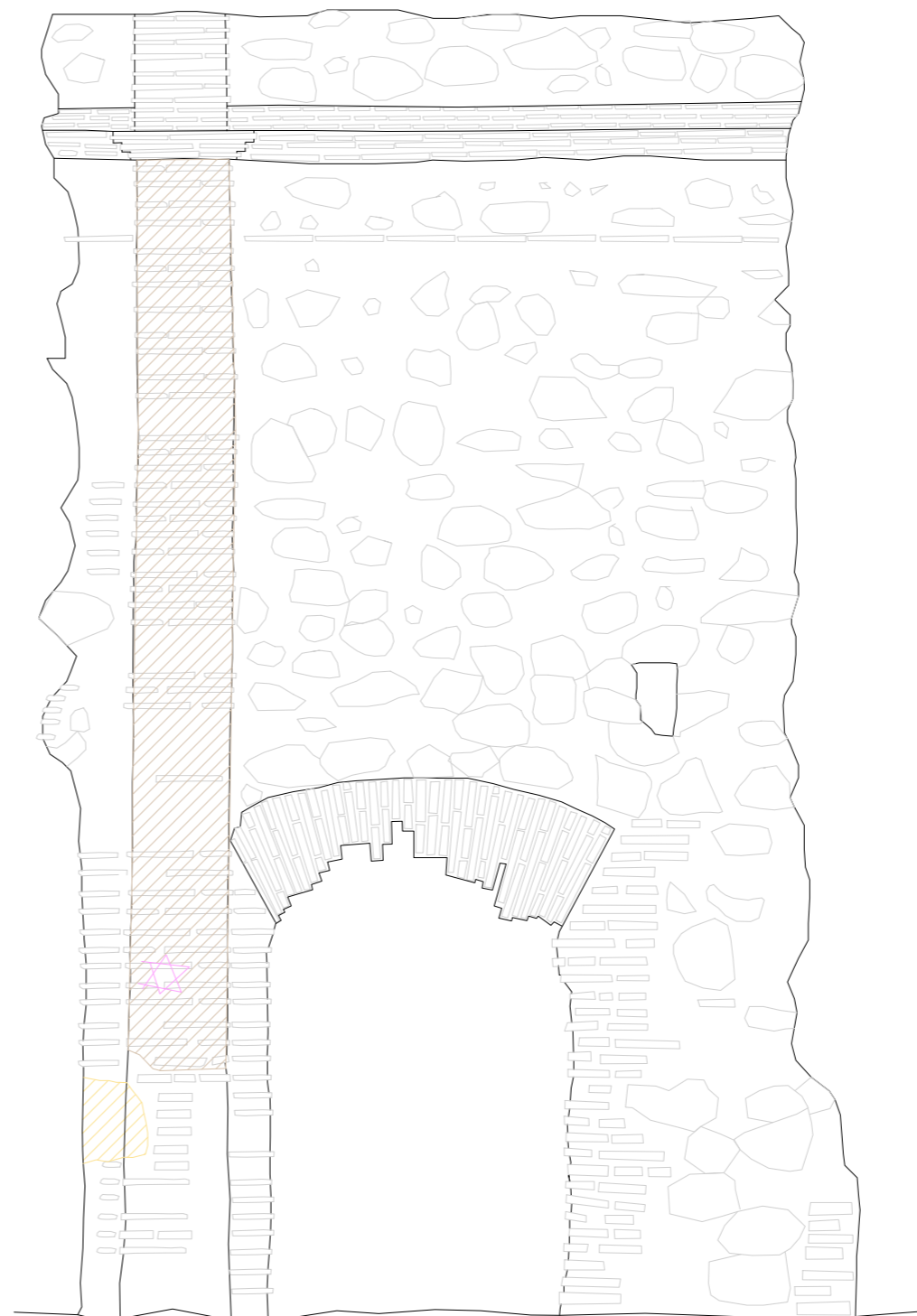

Escala 1:50

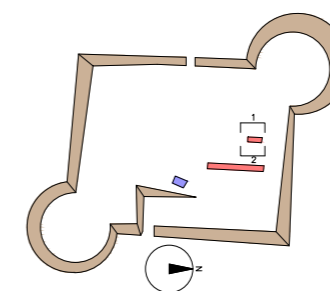

1. EXTERIOR

2. INTERIOR

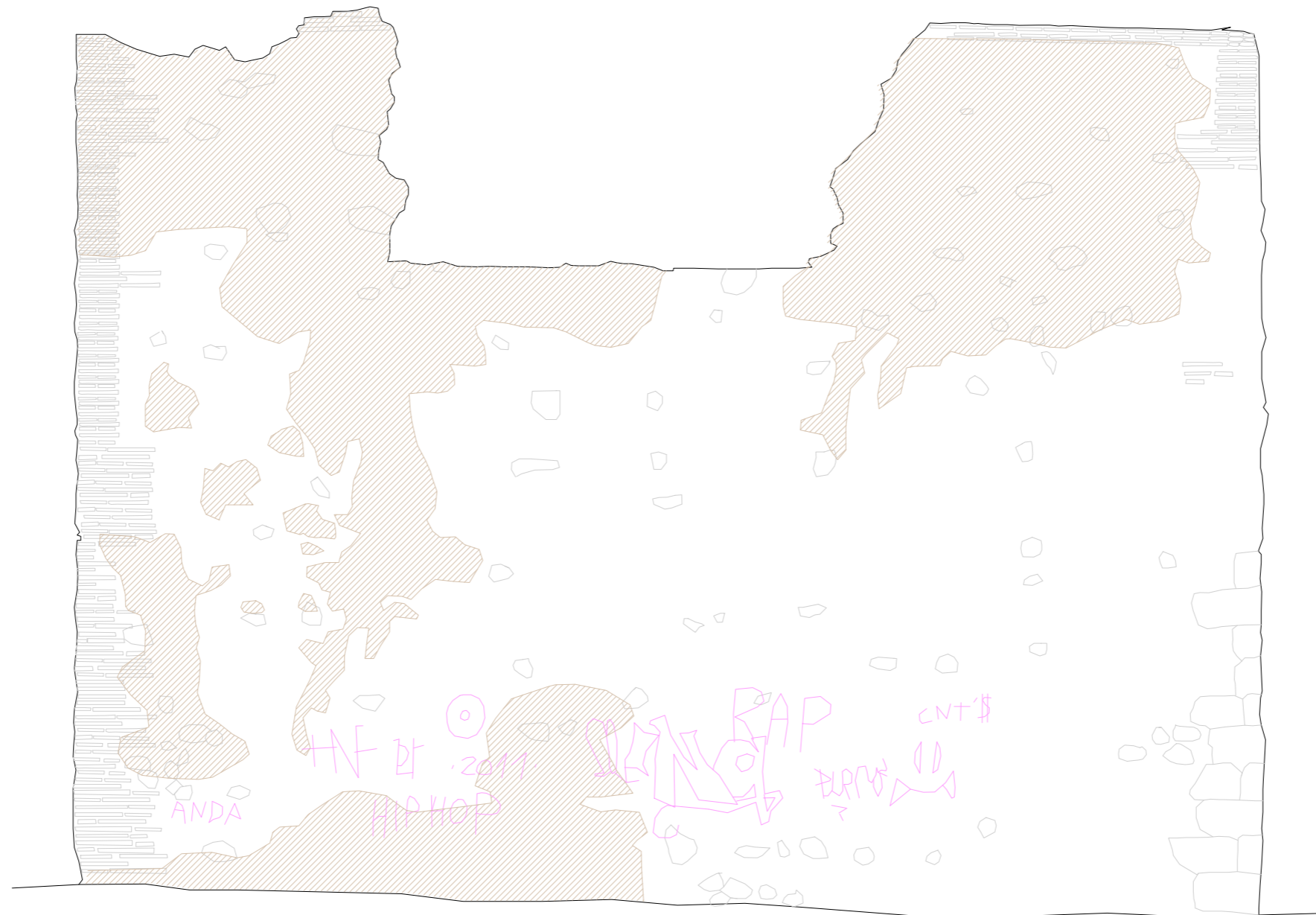

LLEGENDA

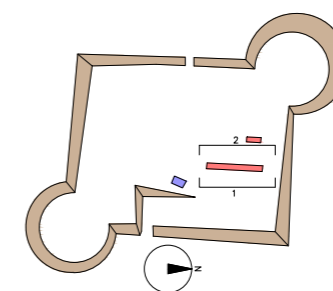
- Fissures
- Elements Impropis
- Esquerdes
- Despreniments Materials
- Vegetació
- Material d'aportació incompatible
- Grafits
- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

Escala 1:25

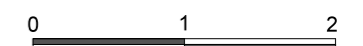
1. EXTERIOR

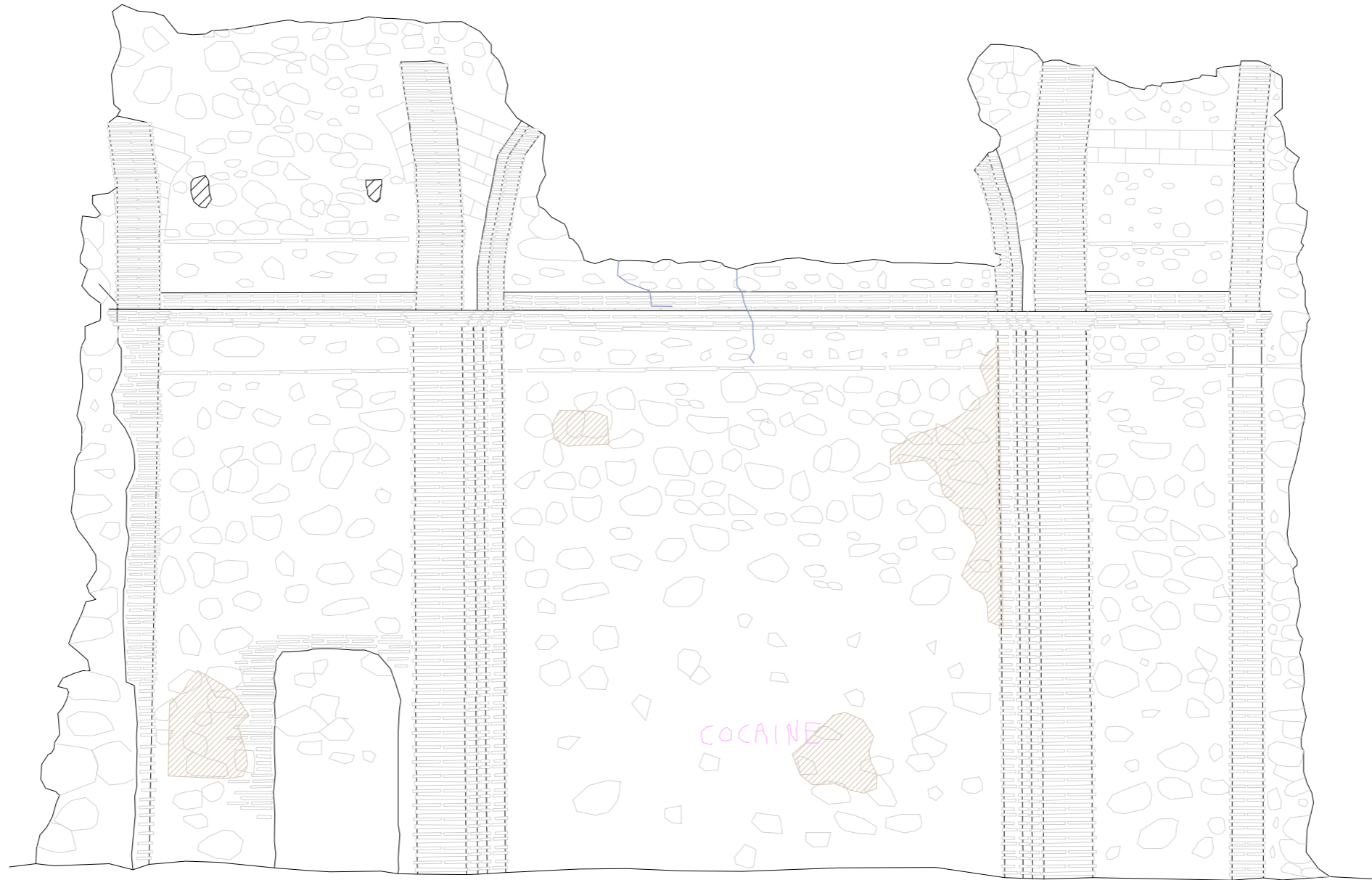

LLEGENDA

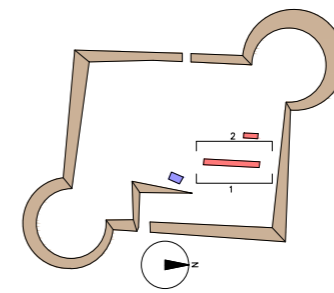
- Fissures
- Elements Impropis
- Esquerdes
- Despreniments Materials
- Vegetació
- Material d'aportació incompatible
- Grafit
- Castell i Troneres
- Ermita
- Pedres

Escala 1:50

2. INTERIOR

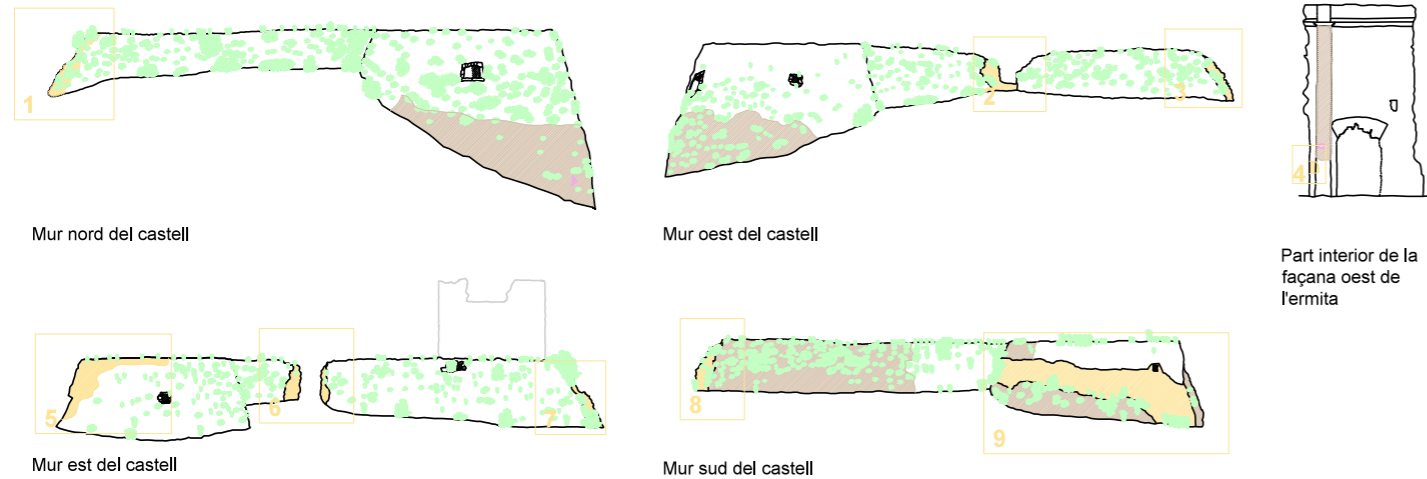
- LLEGENDA**
- Fissures
 - Elements Impropis
 - Esquerdas
 - Despreniments Materials
 - Vegetació
 - Material d'aportació incompatible
 - Grafits
 - Castell i Troneres
 - Ermita
 - Pedres

Escala 1:50 0 1 2

FITXES LESIONS

LESIÓ: DESPRENIMENTS

Mapejats

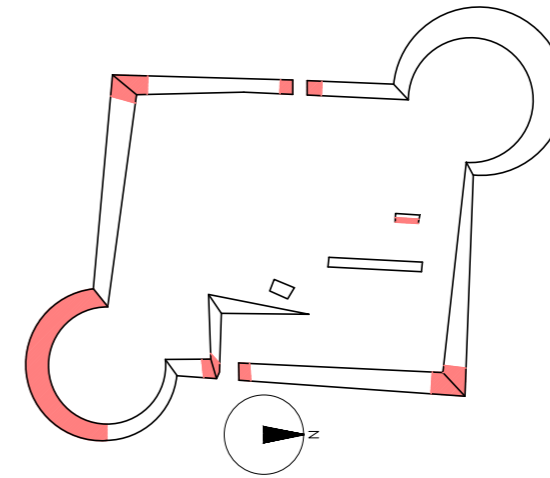

Fotografies

Localització

Aquesta lesió està localitzada als cantons del castell, es a dir, l'encontre entre els murs. Així com en els dos punts d'entrada a la fortificació i en la part interior de la façana oest de l'ermita.

Descripció

Caiguda conjunta de part dels materials del que estan formats els murs.

Possibles causes

Un dels principals motius pot ser els terratrèmols ocasionats en la zona. La falta d'actuació en aquest edifici històric, al que els fenòmens meteorològics han anat debilitant la seva estructura i fent malbé a les zones més dèbils.

També producte de una de les principals lesions d'aquesta fortificació, que són els organismes vius que creixen per tota la seva superfície i que a mesura que van creixent, les seves arrels s'introdueixen cada vegada més profundament, debilitant els murs d'una forma constant i progressiva.

Intervenció

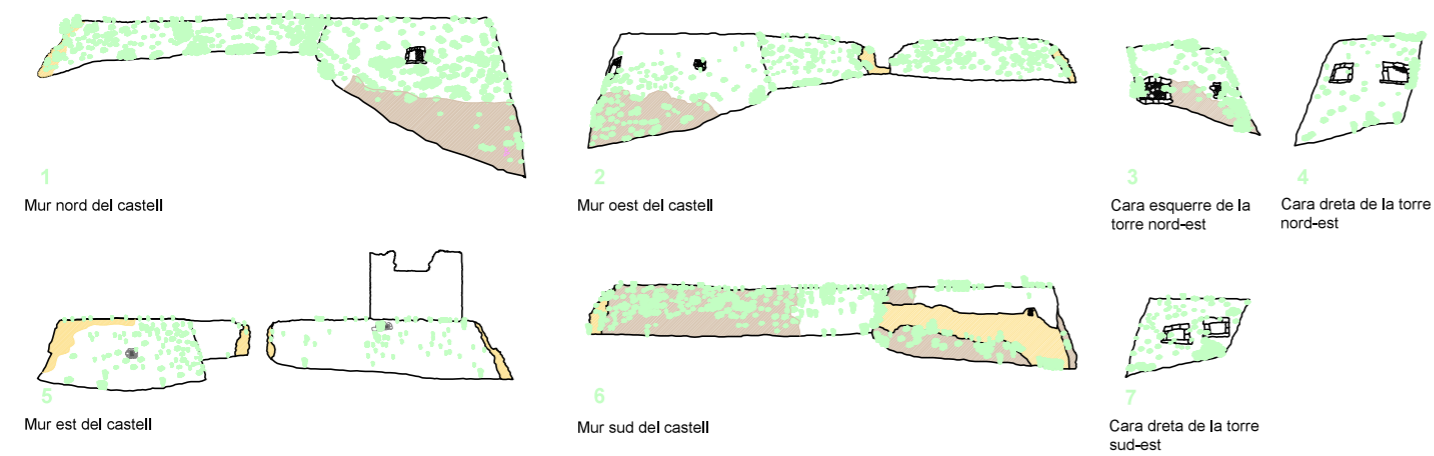
Una vegada realitzada la intervenció necessària per eliminar tot tipus de vegetació als murs, s'hauria d'analitzar el tipus de material utilitzat per unir les pedres, així com la metodologia empleada.

Una vegada estudiats aquests aspectes, reconstruir les parts afectades, utilitzant les pedres acumulades al voltant d'aquests desprendiments i que formaven part dels murs antigament.

Una vegada realitzada aquesta intervenció i consolidada la zona, mantindre de forma periòdica la fortificació, observant qualsevol índex de lesió.

LESIÓ: VEGETACIÓ

Mapejats

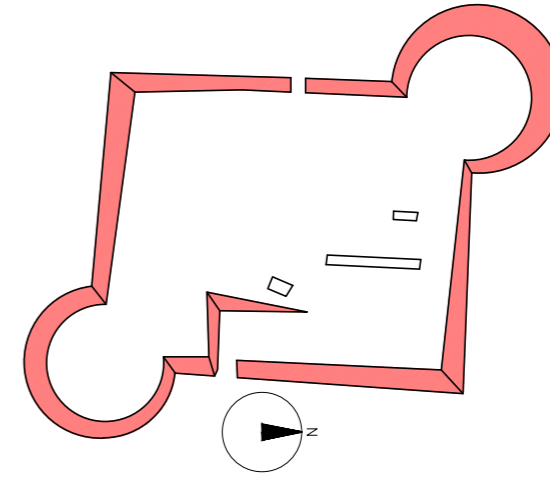

Fotografies

Localització

En tots els murs del castell

Descripció

Plantes i males herbes de diversos tamany i distribuïdes per tots els murs, acumulant-se en algunes zones, així com petits arbres típics de la muntanya.

Possibles causes

Amb el pas del temps, el material de les juntes entre les pedres s'ha després, i posteriorment amb acumulació de terra i brutícia, i juntament amb la humitat, ha propiciat l'aparició de plantes i males herbes en aquestes. A causa de l'estat d'abandó que presenta actualment.

Intervenció

Dessecar mitjançant herbicides no perjudicials per als elements que componen els murs, utilitzant l'equipament propi per aquesta tasca.

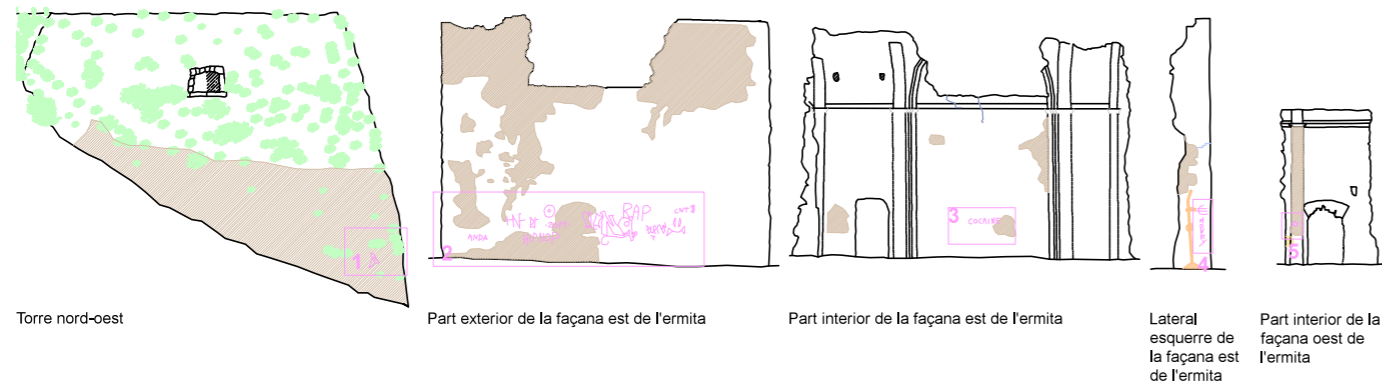
Una vegada seques, eliminar totes les plantes, males herbes i petits arbres de forma manual, amb equips de treballadors especialitzats en treballs en altura.

Una vegada eliminada tota la vegetació, procedir a la neteja de totes les juntes, en la mesura del possible, amb aigua i sabó neutre, per eliminar totes les restes orgàniques i de brutícia encara existents.

Per intentar evitar un altra vegada la seua aparició, aplicar productes que eviten l'aparició de noves plantes i realitzar un manteniment periòdic de la fortificació.

LESIÓ: GRAFITS

Mapejats

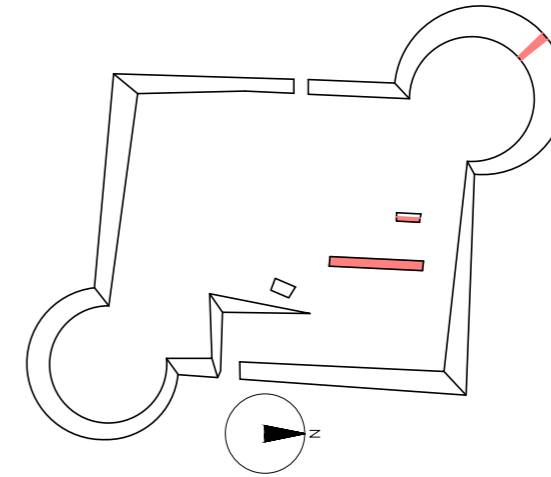

Fotografies

Localització

Podem observar pintades amb sprai a la torre nord-oest del castell i sobretot a les restes de les façanes de l'ermita. Concretament en la façana est, a la part interior, exterior i al lateral, així com a la part interior de la façana oest.

Descripció

Pintades de símbols o escrits realitzades al castell i en les façanes de l'ermita.

Possibles causes

Acció realitzada per les persones. Falta de respecte pel Patrimoni i total desconeixement de la importància d'aquests monuments històrics

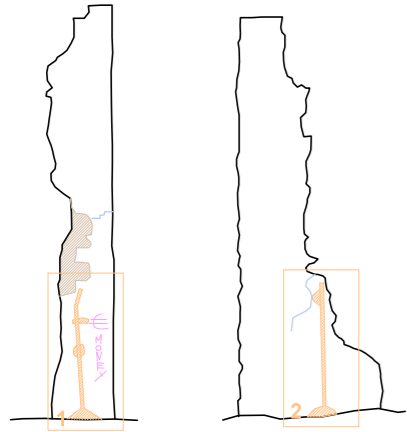
Intervenció

Mitjançant el *Sistema IBIX en sec*, que es basa en la projecció de partícules d'arena o carbonat de calci a pressió mitjançant una pistola dosificadora, que eliminen qualsevol tipus de partícula atmosfèrica, carbonatacions, grafitis,...etc. Mantenint inalterada la seva pàtina.

LESIÓ: ELEMENTS IMPROPIS

Mapejats

Lateral esquerre de la façana est de l'ermita

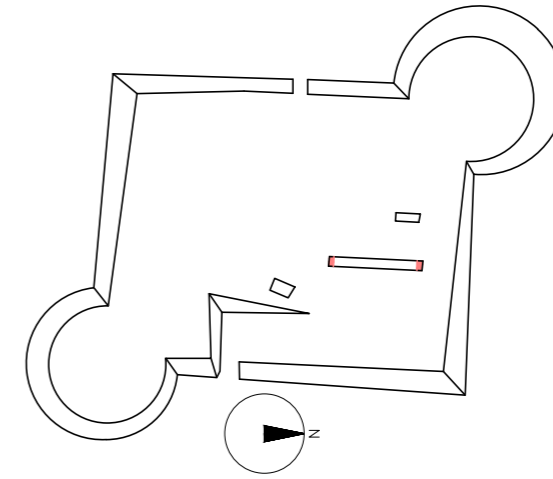
Lateral dret de la façana est de l'ermita

Fotografies

Localització

S'observen als dos laterals de la façana est.

Descripció

Pals metàl·lics de suport d'una reixa metàl·lica anclats a les restes de l'Ermita de Santa Anna.

Possibles causes

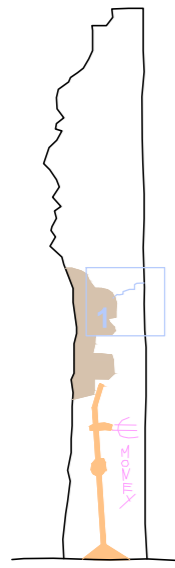
Una col·locació inadeguada dels suports metàl·lics de la reixa per parts dels operaris que la instal·laren. Demuestra una falta de consciència i desconeixements absolut de la importància d'aquestes restes que formen part del Patrimoni del municipi.

Intervenció

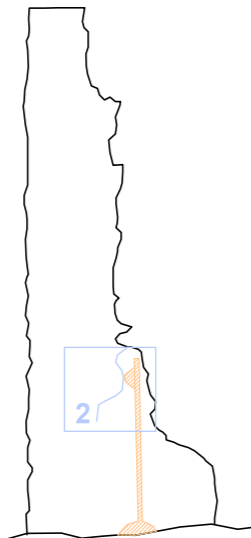
Tallar el pal metàl·lic per la seva part inferior i desancorar-la de les seues subjeccions. Llevar les subjeccions i procedir al picat del morter utilitzat en aquestes i en la base del pal per anclar el pal. Una vegada eliminat tot el morter, procedir a omplir aquests buits amb material i la metodologia corresponent.

LESIÓ: FISSURES

Mapejats

Lateral esquerre de la façana est de l'ermita

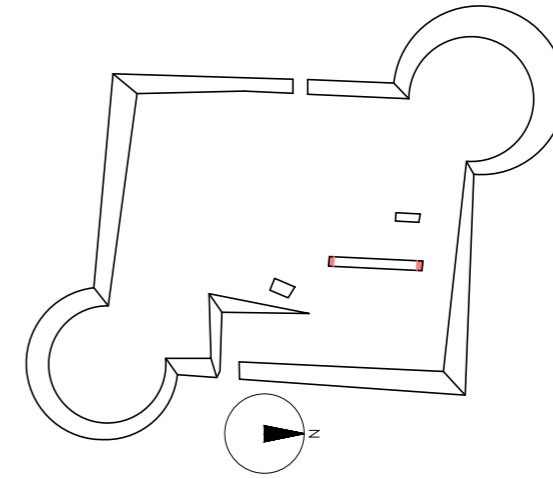
Lateral dret de la façana est de l'ermita

Fotografies

Localització

S'observen als dos laterals de la façana est.

Descripció

Oberture allargades i estretes que sols afecten a les capes superficials dels elements.

Possibles causes

Possiblement a causa de diferents coeficients de dilatació dels materials que componen l'element o falta d'adherència entre aquests. Encara que també pot ser causat per l'acció del vent, ja que el mur sols està recolzat al sòl.

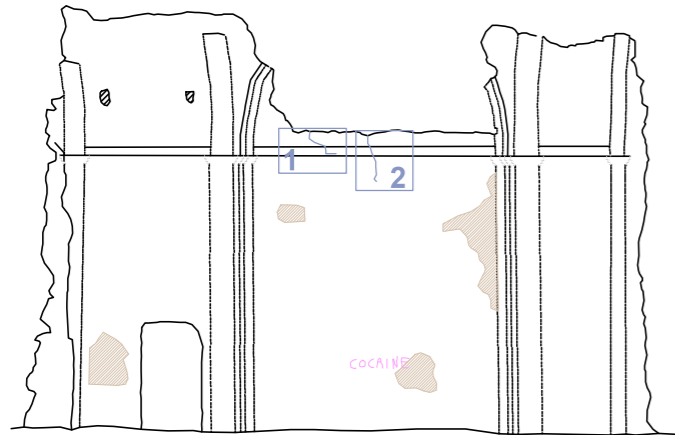
Intervenció

Colocant fissuròmetres i comprovant que aquestes no augmenten i són estables, introduir a la fissura una resina elàstica, mitjançant injecció.

Si es comprova que augmenten i no són estables, picar la zona afectada per col·locar una malla de fibra de vidre que ho consolidi, y després revestir-la amb el mateix tipus de material retirat.

LESIÓ: ESQUERDES

Mapejats

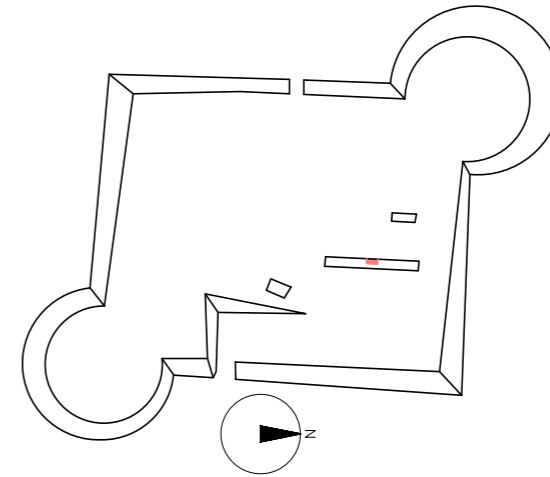
Part interior de la façana est de l'ermita

Fotografies

Localització

Aquesta lesió la trobem localitzada a la part interior de la façana est de l'Ermita de Santa Anna.

Descripció

Obertures allargades i gruixudes que afecten a quasi totes les capes de l'element superficial.

Possibles causes

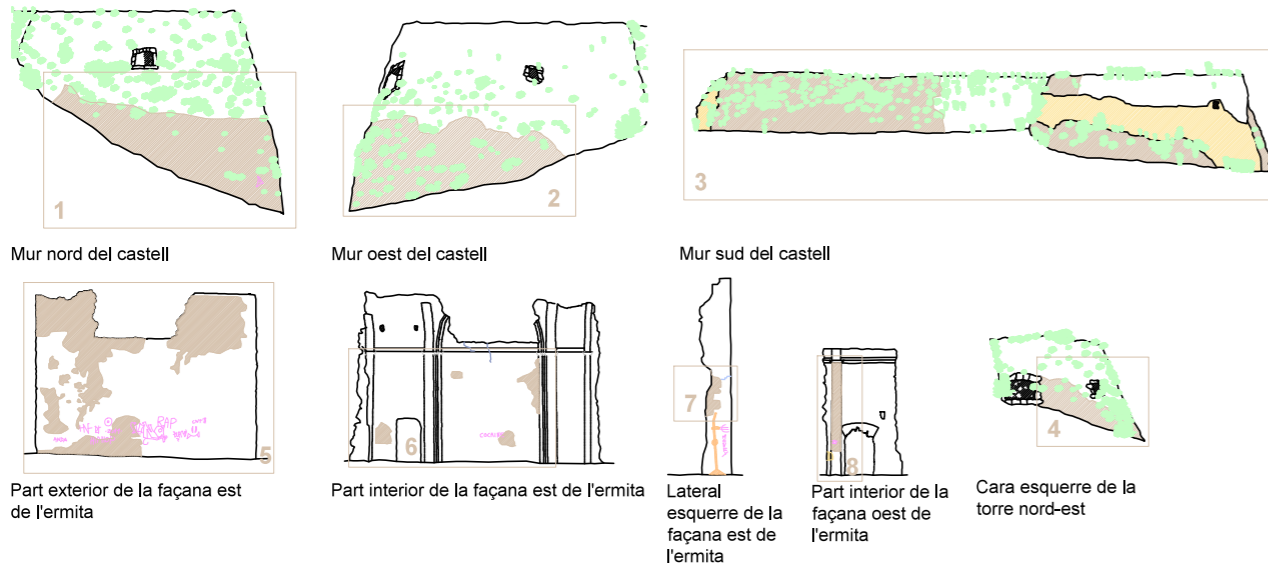
Poden haver estat originades per diversos motius. Un podria ser el moment en que la part de la cúpula que sustentava antigament es va afonar. També per esforços de tracció a causa dels moviments de terra produïts fins avui, ja que un d'aquest va causar el seu enderrocament. Així com per causes del material defectuós o una incorrecta unió.

Intervenció

Analitzar els materials amb els que està constituïda la façana. Després picar la zona afectada per col·locar varilles que traben aquesta i evitar que augmente de tamany, després omplir el buit amb el mateix tipus de material retirat.

MATERIAL D'APORTACIÓ INCOMPATIBLE

Mapejats

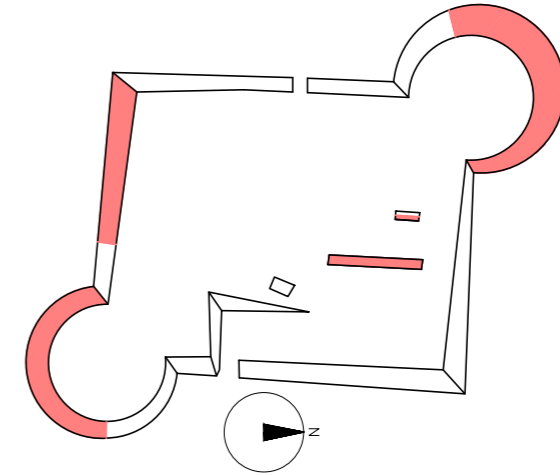

Fotografies

Localització

Aquesta lesió es troba localitzada a molts punts del castell i de l'ermita de Santa Anna, però les principals zones afectades són la torre nord-oest i la torre sud-est, gran part del mur sud, en relació al castell. Pel que fa a l'ermita, està ubicada principalment a la part exterior de la façana est de l'ermita, encara que també hi ha a la seua part interior, al lateral esquerre i a la part interior de la façana oest.

Descripció

Es tracta d'intervencions realitzades anteriorment, que se consideren inadequades, siga pel tipus de material utilitzat, la eua composició o la coloració, ja que produeixen una alteració estètica siga al mur o a les façanes.

Possibles causes

Intervenció no analitzada i estudiada i per tant una incorrecta solució adoptada. No s'ha analitzat la naturalesa, composició i coloració del material de les juntes originals.

Intervenció

Pera una correcta intervenció, caldria picar el morter utilitzat i retirar-lo per complet, i procedir a la netejia de tot el rejuntat. Després analitzar la naturalesa, composició i coloració del material de les juntes originals, així com la metodologia per a la seua colocació, i elaborar un morter amb aquestes característiques per poder rejuntar les zones afectades.

Caldrà utilitzar algun tipus d'andamiatge per poder treballar d'una forma més còmoda i segura.

PROPOSTA D'INTERVENCIÓ

El Castell de Santa Anna necessita una restauració completa així com una habilitació de l'entorn que l'envolta, però a continuació s'exposa la proposta d'intervenció que es considera més important per a la consolidació de la fortificació.

Com ja s'ha exposat anteriorment en les fitxes de les lesions, hi ha dues que afecten a quasi la totalitat dels murs i les torres del castell, la vegetació i els rejuntats amb material d'aportació incompatible amb l'original. Aquestes lesions es poden eliminar amb una mateixa intervenció.

Aquesta proposta, consisteix en la instal·lació d'una estructura a la part superior dels murs per a que equips especialistes en treballs verticals, se puguin despenjar amb seguretat, per utilitzar herbicides i dessecar totes les males herbes, plantes i xicotets arbres localitzats als murs i les torres.

Imatge 49 . Intervenció amb material incorrecte.

Una vegada dessecades, eliminar manualment totes aquestes plantes, amb cura per no danyar les juntes.

Posteriorment, picar les zones que van ser intervingudes anteriorment i eliminar el morter utilitzat en aquell moment.

A continuació, procedir a netejar totes les juntes dels murs i les torres amb una mescla de aigua i sabó neutre, per llevar qualsevol tipus de brutícia que encara es trobés en aquestes, i així preparar la superfície per a la següent fase.

Abans de començar l'última fase d'aquesta intervenció, s'ha d'analitzar la naturalesa, composició i coloració del material utilitzat per a la unió de les pedres. Una vegada analitzat, elaborar el mateix material en la mesura del possible, i amb aquest, rejuntar tota la superfície de la fortificació, així com reconstruir les parts del mur destruïdes a causa dels desprendiments.

Imatge 50 . Vegetació al mur nord.

Una vegada finalitzada aquesta intervenció, seria convenient realitzar un manteniment periòdic de l'edifici, per així conservar-lo amb les millors condicions possibles.

CONCLUSIONS

En aquest treball, s'ha realitzat una recerca d'informació històrica del castell, que ha resultat complicada a causa de la manca d'informació respecte aquest, així com la dificultat de verificar l'existent. Una de les principals causes d'aquesta manca de d'informació fou l'incendi ocasionat en la Guerra Civil Espanyola i on es va incendiar l'Arxiu municipal. Però amb els pocs llibres i articles realitzats per antics arqueòlegs que parlen del Castell de Santa Anna, així com l'ajuda de l'actual, s'ha pogut contextualitzar històricament de manera prou fidel.

Per la falta de qualsevol informació gràfica, s'ha procedit a realitzar l'alçament gràfic mitjançant treball de camp i utilitzant distintes programes informàtics. Però a causa de la particularitat d'aquest edifici amb els seus murs i torres creats amb talús, l'error final de la planimetria respecte de la realitat pot ser significatiu, sent la millor forma de realitzar aquest alçament, mitjançant estacions làsers o drons, però que per motius econòmics i acadèmics, no han estat considerats.

En l'anàlisi compositiu així com el constructiu, no s'ha profunditzat el suficient, ja que l'interior de tota aquesta fortificació està sepultat per terra, i sols es poden observar indicis de possibles murs verticals, així que sols s'ha pogut estudiar l'observa des de l'exterior, així com un aljub i la part d'una torre que està soterrada parcialment.

En la realització de l'estudi patològic, s'han localitzat tots els tipus de lesions mitjançant mapejats, i s'han elaborat fitxes on s'han exposat les diverses causes que els poden haver provocat, així com possibles formes d'intervenir-les. I s'ha proposat una intervenció per resoldre les lesions més importants i que poden provocar el seu deteriorament d'una forma progressiva.

Personalment, realitzar aquest treball per a l'ajuntament d'Oliva, m'ha permès conèixer part de la història d'aquest municipi. He constatat la gran riquesa història que amaga i per exemple la particularitat del seu castell renaixentista, que mai hagués pensat. Viure a Gandia, ha fet que visite Oliva en nombroses ocasions al llarg de la meua vida, i sempre he pensat que era un municipi més, amb castell si, però com tants altres. Però a partir d'ara, ja no serà el mateix.

Aquest municipi ha resultat un punt important en moltes èpoques, des de el període romà, l'islàmic, així com el seu període d'esplendor a partir del segle XV, fins a la crisi de finals del segle XVII amb l'expulsió dels moriscos, i la seva recuperació al segle XVIII, finalitzant al període modern, del segle XIX al XX, on experimentà un gran creixement, fins a l'actual segle XXI, on Oliva és la segona població més important de la Safor.

Com he citat en els anteriors paràgrafs, ha estat més difícil de l'esperat. Des de la recerca d'informació, on l'ajuda de l'arqueòleg ha estat molt important, a la realització de l'alçament gràfic, que ha estat el punt més problemàtic d'aquest treball, i que gràcies a la poca informació topogràfica, però útil, cedida per la topògrafa i el treball de camp, l'he realitzat el millor possible. Però, considere que s'han de millorar tots aquests aspectes en el futur, i espere que amb l'ajuda de l'arquitecte tècnic municipal i l'ajuntament d'Oliva, pugui reprendre'l en una tesina de màster.

BIBLIOGRAFIA

LLIBRES

AA.VV. (1988). *Iniciación a la historia de Oliva*. Valencia: Ayuntamiento de Oliva.

BLAY NAVARRO, Juan. (1960). *Documentos y datos para la historia de la ciudad de Oliva*. Valencia: ECIR.

PARDO MOLERO, Juan Francisco. (2011). *La guerra i els cavallers. Els centelles, el comtat d'Oliva i la defensa del Regne de València*. Gandia: CEIC Alfons el Vell.

GISBERT SANTONJA, J.A. (1994). *El castell de Santa Anna i l'arquitectura Renaixent del Comte d'Oliva. Llibre de Festes Rebollet*. Oliva.

GISBERT, J.A., SOLANO, M., SORIANO, V. (1994). *Estudis previs del nucli vell d'Oliva*. Oliva.

NORMES UNE

Norma UNE 41805:2009 IN. *Diagnóstico de edificios*.

DICCIONARIS

Diccionari visual de la construcció. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya. Termcat. 2001.

PÀGINES WEB

IBIX Special Cleaning. (2016). Limpieza de materiales lapídeos, mármoles, piedras. Consultada el 26 de julio de 2016 en <http://language.ibix.it/es/campos-de-aplicacion/renovation/limpieza-de-materiales-lapideos-marmoles-piedras>

Ajuntament de Murla. (2016). Castillo del Pop. Consultada el 18 de julio de 2016, en <http://www.murla.es/el-municipio/turismo/castillo-del-pop/>

Direcció General del Patrimoni Artístic. (2002). Consultada el 15 de julio de 2016, en www.cult.gva.es/dgpa/documentacion/interno/140.pdf

Google. Google Maps. (2016). Consultada el 14 de julio de 2016, en <https://www.google.es/maps/place/46780+Oliva/>

XARXES SOCIALS

Facebook. (2016). Oliva-Història fotogràfica. Consultada el 19 de juliol de 2016, en <https://www.facebook.com/oliva.historia.fotografica>

RECURSOS INFORMÀTICS UTILITZATS

ASrix

AutoCAD

Microsoft Office Word

Adobe Acrobat Pro

REFERÈNCIES D'IMATGES

IMATGE

FONT

PÀGINA

1	Elaboració pròpia	9	35	Elaboració pròpia	38
2	Elaboració pròpia	9	36	Elaboració pròpia	38
3	Elaboració pròpia	9	37	Elaboració pròpia	38
4	Elaboració pròpia	10	38	Elaboració pròpia	38
5	Elaboració pròpia	10	39	Elaboració pròpia	38
6	Elaboració pròpia	10	40	Elaboració pròpia	41
7	Elaboració pròpia	10	41	Elaboració pròpia	41
8	Elaboració pròpia	10	42	Elaboració pròpia	41
9	https://es.wikipedia.org/wiki/Plantilla:Mapa_de_localizaci%C3%B3n_de_Co munidad_Valenciana	13	43	Elaboració pròpia	42
10	http://www.guiautil.eu/	13	44	Elaboració pròpia	42
11	http://www.guiautil.eu/	13	45	Elaboració pròpia	45
12	https://www.google.es/maps	13	46	Elaboració pròpia	45
13	https://www.google.es/maps	13	47	Elaboració pròpia	45
14	https://www.facebook.com/171244819594628/photos/?tab=album&album _id=171262606259516 (Arxiu Laura Llorca)	14	48	Elaboració pròpia	45
15	http://oliva.es/es/oliva-2/historia/	14	49	Elaboració pròpia	68
16	Publicaciones del Ayuntamiento de Oliva. (1988). <i>Iniciación da la historia de Oliva.</i> Valencia	15	50	Elaboració pròpia	68
17	Publicaciones del Ayuntamiento de Oliva. (1988). <i>Iniciación da la historia de Oliva.</i> Valencia	15	Fitxes	Elaboració pròpia	59-65
18	http://oliva.es/es/oliva-2/historia/	15			
19	https://www.facebook.com/171244819594628/photos/?tab=album&album _id=171262606259516	15			
20	http://oliva.es/es/oliva-2/historia/	15			
21	http://torresicastellspv.blogspot.com/2012/01/castell-de-murla.html	16			
22	https://www.facebook.com/171244819594628/photos/?tab=album&album _id=171262606259516	16			
23	Elaboració pròpia	37			
24	Elaboració pròpia	37			
25	Elaboració pròpia	37			
26	Elaboració pròpia	37			
27	Elaboració pròpia	37			
28	Elaboració pròpia	37			
29	Elaboració pròpia	37			
30	Elaboració pròpia	38			
31	Elaboració pròpia	38			
32	Elaboració pròpia	38			
33	Elaboració pròpia	38			
34	Elaboració pròpia	38			

